

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

H

7

ANTVORSKOV
HØJSKOLES
AARSSKRIFT

1 9 3 8

UDGIVET AF
ANTVORSKOV HØJSKOLES ELEVFORENING

Statens pædagogiske Studiesamling
København

Jul 1938.

Skøt venlig Høst til
Gæster og Frø. Skøjgaard.

ANTVORSKOV
HØJSKOLES
AARSSKRIFT

1938

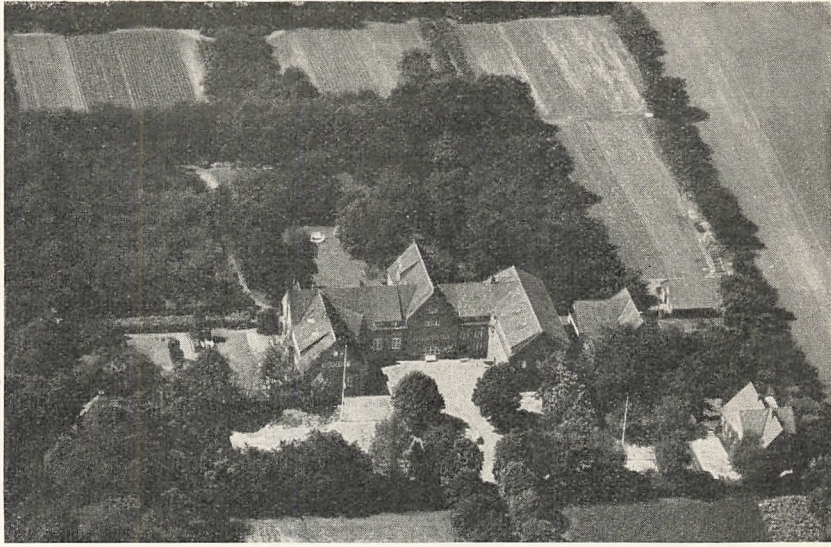
- I N D H O L D -

<i>Erik B. Nissen: Ved Afsløringen af Mindestenen for Stavnsbaandets Løsning</i>	5
<i>Erik B. Nissen: Bonden og Højskolen</i>	8
<i>Fred. Nørgaard: Højskoleforstander, Kaptajn, Dr. phil. Jens Nørregaard</i>	15
<i>Thorvald Laursen: Og Hjertet faar Luft i Sang</i>	23
<i>Keld Mølbak: „Aftenen før Fandens Fødselsdag“</i>	28
<i>Hans P. Pedersen: En Dag paa Antvorskov</i>	34
<i>Erik B. Nissen: 1937—38</i>	36
<i>Fred. Nørgaard</i>	50
<i>Noter og Nyt</i>	51
<i>Aarets Elevhold</i>	53
<i>Peder Ravnshøj død</i>	55
<i>Møder</i>	56
<i>Elevforeningens Virksomhed</i>	57
<i>Regnskab</i>	58

Trykt som Manuskript.

Udgivet af Antvorskov Højskoles Elevforening.

Sorø Amtstidende — Slagelse

FRÁ FRIMANNSREIÐ OG TIL STORMANNS DRÖGDAGMARVEJEN NORD

1888 SÁVINDSÞANDETS LÖSNING 1938

Ved Afsløringen af Mindestenen for Stavnsbaandets Løsning.

V I er i Dag samlet til Fest i Tak til de Mænd, der for 150 Aar siden løste Bondens Lænker og løftede denne Stand — den største i Landet — op til lige Ret ved at give den et af de største og uundværligste Goder, vi Mennesker kan faa: *Frihed*.

Med god Grund fejrer vi Stavnsbaandets Løsning. Der var andre store Bondereformer, der revolutionerede Bondens Kaar, men ingen følte saa betydningsfuld og hilstes med saa enstemmig Tak som den. — Hvad der kunde komme ud af det andet, var ikke godt at vide, Usikkerhed og øget Ansvar og Besvær var sikre Følger. Men Friheden, Retsstillingen, det var Værdier, man forstod. Derfor rejstes Frihedsstøtten med de fyndige, klare Ord, der burde hænge paa Tavler i hver eneste Skole Landet over:

Kongen bød,
Stavnsbaandet
skal ophøre,
Landbolovene
gives Orden og Kraft,
at den frie Bonde
kan vorde
kæk og oplyst,
flittig og god,
hæderlig Borger,
lykkelig.

Kongen kendte,
at Borgerfrihed
bestemt ved
retfærdig Lov
giver Kærlighed til
Fædreland,
Mod til dets Værn,

Lyst til Kundskab,
Attraa til Flid,
Haab om Held.

Vi, der kan se tilbage paa 150 Aars Udvikling siden da, vi kan se Frugterne, Frihedens Frugter, at det netop gik, som „Kongen kendte“, og som Reformvennerne haabede.

Vi kan se den uhyre Fremgang i Velstand og Lefevod. Vi kan se, hvordan Initiativet sprudlede frem.

Hele 19. Aarhundrede er en samlet Fremmarch af danske Bønder, ogsaa i Kultur, Oplysning og aandeligt Liv.

Der er øvet Stordaad i Frihedens Spor, baade af Førerne, hvis Navn alle kender og ærer, og af de Tusinder, der ud over Landet hver paa sin Plads har sat Kræfterne ind.

Derfor skylder vi dem Tak for det Eksempel, de har givet, fordi de uforglemmeligt har vist os, hvad Frihed gavner. Derfor rejser vi Sten og sætter Minde. Vi mindes med Tak de Mænd, der gav Friheden, og vi mindes med Tak dem, der brugte Friheden til Gavn og til Ære for Danmark og for det danske Folk.

Stenen, jeg her afslører, er gravet op i Højskolens Have og slæbt herop af Højskolens Elever, og den er sat paa Plads med Hjælp af Venner af Højskolen.

Det er smukt og naturligt, at Ungdom sætter dette Minde for Fædres Gave og Daad. Og det er i sin Orden, at det er Højskoleungdom, der gør det. For intet aandeligt Arbejde i vort Folk staar i saa stor Taknemligheds-gæld til Friheden som Højskolen.

Indskriften lyder:

„Fra Frimands Ret og til Stormands Daad
saa gaar Vejen i Nord.
1788 — Stavnsbaandets Løsning — 1938“

Fra Frimands Ret og til Stormands Daad, det er en Skildring af vor Bondestands Udvikling i 150 Aar og af vort Folks.

Og det er tillige Udtryk for en Tro, der bærer vort Arbejde i Nutid og ind i Fremtiden. Kun ad den Vej tror vi, at Stordaad fødes.

I andre Lande, i Syd og Øst, hævdes det, at Stordaad kun kan ske gen-

nem Tvang, gennem Knægtelse af den enkeltes Frihed, gennem Undertrykkelse af Menneskerettighederne.

Vor Tro er, at Stordaad til sand Velsignelse for hvert enkelt Menneske, for hver Del af Folket kun følger der, hvor Frimænd lever og virker.

Saa gaar Vejen i Nord!

Maatte denne Sten til sene Tider vidne om, hvad der var danske Mænds og Kvinders Tro 1938 og mane Fremtidens Ungdom, der færdes her, til at ære Friheden og værne om den, fordi den er Nordens Vej til Stordaad.

ERIK B. NISSEN.

Bonden og Højskolen.

Vi rejser en Skole paa Bondejord,
hvor frit sig tumle de friske Vinde,
saa gid den maa huse det jævne Ord,
og Luften holde sig frisk der inde!
Paa Sandhedsgrunden
med Sang i Munden
til Danmarks Ære, til Gavn for Bonden
den vokse frem!

SAADAN tegnede 1867 Hostrup Højskolens Maal: Til Gavn for Bonden!
Og det er den Dag i Dag Højskolens Maal. Vi kalder vore Skoler Folkehøjskoler, fordi Tanken var at samle hele Folkets Ungdom dér, men forskellige Forhold har medført, at Folkehøjskolen gennem Tiden har været og i Dag endnu hovedsagelig er en Skole for Bondeungdom. Alligevel hverken maa eller vil vi glemme, at det hedder *Folkehøjskole*, og vi maa i vort Arbejde ikke tabe det af Sigte. Selv om det endnu mest er Bondeungdom, der samles paa Højskolerne, er det *Folket, hele Folket*, vi arbejder for.

At den danske Folkehøjskole har været til Gavn for Bonden, er i vore Dage almindelig anerkendt. Langevejs fra kommer Folk for at studere dens Væsen og Virkninger. Der er dog enkelte Undtagelser. Aakjær siger i en Tale: „Højskolen er en Slibesten, der gør prompte Arbejde i Retning af Filing og Folkeuniformering. Czar Peter den Store lod sine uforbederlige Russere trække ved Øret ind i Stadsporten, for at de behageligt kunde beskue det Mønster paa en Gentleman, hvis Billede hang dér, forinden man gik i Gang med at beskære deres Klæder og Skæg efter Tidens Fordringer. Vi fører vor Bondeungdom ind i Højskolesalen og peger paa Grundtvig og Aukathor, og det er nok ikke bare Klæder og Skæg, som beskæres dér.“

Johs. V. Jensen er værre endnu: „Højskolens Frugt, der skulde have været Natur, er tværtimod en Masse Unatur, dygtigt med Indbildskhed og en hel Del ublufærdigt Bræg flokkevis og i offentlige Forsamlinger, meget langt fra Dannelse det hele.“

Men dette er Undtagelser. Folkehøjskolens Betydning for den danske Bonde er anerkendt og utvivlsom.

Nu i 1938 stilles imidlertid Spørgsmaalet: Hvorledes fik Højskolen den Betydning? Og er dens Gerning endt? Eller er det, den gav den danske Bonde i 19. Aarhundrede stadig noget, der er Brug for?

□

For at besvare disse Spørgsmaal gaar vi tilbage til det 18. Aarhundrede for at se, hvordan Bonden var den Gang.

Bonden var Almue, og derved forstaaer man et Folkelag, der Generation efter Generation, Aarhundrede efter Aarhundrede lever og dør som sine Forfædre. Det er rent ud forbløffende, saa ringe Forskel der er i Levevis og Kaar hos Jernalderbonden og hos det 18. Aarhundredes Bonde. I umindelige Tider anvendtes de samme Redskaber og de samme Dyrkningsformer. Mange Steder kan det vel siges, at det var Fattigdom, der kvalte alt Initiativ. Men det strækker ikke til som Forklaring paa Stilstanden; der var ogsaa Egne med taalelige Forhold, ja med Velstand.

Nej, man tænkte simpelthen ikke anderledes, end man før havde tænkt. Bonden voksede op i en Verden, indhegnet af Sæd og Skik, af nedarvede Regler for Dyrkning, for Samliv i Hjem og i Bylav, for Levevis og Tro, en grumme snæver Sogneverden. — Men en sikker Verden! Her var han hjemme, her vidste han Besked. Her havde han et Staasted, hvorfra han kunde dømme om det, han mødte i Livet, og hvorfra han kunde handle. Det er det, man kalder Kultur. Den, der behersker sit Livs Verden, er den end snæver og lille, han har Kultur, han optræder sikkert og klogt.

□

Denne Verden slaas i Stykker af Bondereformerne. Og naar man holder sig det klart, forstaaer man, hvorfor Bonden under hele Reformtiden kun er passiv Deltager. Det gøres for Bonden og ved Bonden, ikke af Bonden. Ja, man kan næsten tale om Modvilje. Bondevennen Drewsen er ved at gaa ud af sit gode Skind, naar han sammenligner de veldrevne Godser med deres nye Redskaber og Metoder og saa de fortvivlende langsomme og konservative Bønders Gaarde.

Dette giver en anden Forstaaelse af Bondereformernes Modtagelse hos Bønderne end den gængse.

Naar der alligevel var Glæde og Taknemlighed hos dem, saa var det for Stavnsbaandets Løsning, den uretfærdige, undertrykte Stillings Ophævelse, Ligestilling med Landets andre Borgere. Det var den store Befrielse.

Men det, der mest havde hæmmet Udviklingen, var Fællesskabet. Derfor var *Udskiftningen* den store Revolution i Bondens Verden, den, der egentlig bragte den gamle Tid og dens Kultur til Fald og gjorde Udvikling mulig.

Derfor var det her, Bonden gjorde Modstand eller i hvert Fald var vrangvillig.

Der gaar en herlig Historie om, hvordan det gik til, da Byen Lund paa Stevns blev udskiftet. Det var den sidste i Danmark. Helt til 1861 holdt den fast ved Fællesskabet. Jeg har talt med Mænd, der som Drengene havde vogtet Byens Kvæg ude paa det fælles Overdrev. Længere væk er Fællesskabets Tid os altsaa ikke her.

Men omsider kom Udskiftningen. Aarsagen var, siges der, at der kom to Danselærere til Byen, en i hver sin Ende, og det delte Byen, saadan at Sydenden holdt Gilde uden at byde Nordenden med. Det var en Skændsel, aldrig hørt eller set før. Nordendens Bønder mødte op i Gildesgaarden, og det blev til et Slagsmaal, først med Bord- og Stoleben, siden ude i Gaarden med Favnebrænde, som de dunkede hinanden i Hovedet med. Da Slaget var endt, laa der Blod og Haartotter rundt om i Gaarden, og det tog halve Aar for de kæmpende at forvinde Skrammerne. Men een Skramme kunde ikke læges: Lavet var brudt! Tilliden til Fællesskabet var forbi. Og saa skiftede de ud. 7 Gaarde fik ved Lodtrækning den Skæbne at flytte ud paa Jorden, bort fra Byen. Det fortælles, at de syv Bønder græd, da Loddet traf dem. Nu skulde de være ene. — Ja, saadan var Indstillingen sikkert de fleste Steder med stor Ængstelse for de nye Forhold. Mange Steder maaske saa stor, at der ikke behøvedes megen Tilskyndelse til at faa Bonden til at give op. Og saa kunde vi have faaet en Udvikling som i England.

Havde der ikke hos Reformvennerne og ikke mindst hos Kronprinsen været en Iver, urokkelig, for at bevare Jorden paa Bondehænder, havde meget set anderledes ud i Dag. Den fri Handel med Jord, der jo var i Overensstemmelse med Fremskridtsidéerne iøvrgt, satte man herhjemme Bom for.

Det skete ikke i England. Der kom Bonden — som her — med eet til at staa ene, fik tildelt sin Lod, skulde indhegne den, prøve nye Metoder og have nye Afgifter. Altsammen nyt og ængsteligt. Og de store Jordejere havde ikke faaet nok. De var parate til at købe.

Mange Smaabønder faldt for Fristelsen til at sælge, forvirrede og bange for det nye. Nogle enkelte Eksempler kan vise, hvordan Udviklingen blev. En Landsby i Dorsetshire havde 1780 30 Gaarde, 15 Aar senere bestod den af 2 Ejendomme. En anden gik fra 27 tilbage til 3.

Lavt regnet blev i England i Aarene 1740—1788 40—50,000 Gaarde opslugt, og denne Udvikling fortsattes. Saadan forsvandt Englands Bondestand. Tilbage blev Godsejere, Forpagtere og Landarbejdere.

En samtidig klartskuende Digter siger:

Sot hærger Landet, det er et Bytte for en farende Sot,
thi Rigdomme ophobes, men Mænd gaar til Grunde;
Fyrster og Herrer blomstrer og visner,
et Øjeblik kan skabe dem, som sket er,
men en stout Bondestand, en Pryd for Landet,
kan — een Gang ødelagt — aldrig blive erstattet.

For sent sander England disse Ord. Det har i Dag en Landbostand, der, hvad enten det er Godsejere, Forpagtere eller Landarbejdere, anlægger et udelukkende Forretnings- og Lønsynspunkt paa Arbejdet, bestemt ud fra rent øjeblikkelige Forhold.

Anderledes gik det her. Vi bevarede Bondestanden som Rygraden i Landbostanden, som Bærepille i det danske Folk.

Bonden blev ved sin Jord som fri Bonde paa egen Jord. Og langsomt forvandlede han fra konservativ, vanebestemt Bonde til frigjort, eksperimenterende Landbruger.

Da i 70—80erne den store Produktionsomlægning nødvendiggøres, foregaar den i en forbavsende Fart og med sikker Haand. Mejerier og Slagterier vælger frem, lige oven i hinanden, hvad Jubilæerne i disse Aar minder om. Andelsbevægelsen muliggjorde en Forening af den individuelle Selvhævdelse, den ny Tid havde udviklet saa stærkt hos Bonden, og saa det gamle Fællesskab, Trangen og Evnen til at virke i Fællig, der sad ham i Blodet.

□

Men der var gaaet mere end et halvt Aarhundrede, før Bonden igen var sikker, handlesikker, i sin egen Verden. Den gamle Bondekultur var gaaet under. Bonden, der blev ene, var tvunget til at tænke selv, paa eget Ansvar og paa egen Risiko. Hvert enkelt Led i Driften Aaret igennem maatte tænkes igennem. Det kostede Hovedbrud. At det er noget, der var temmelig fremmed for den gamle Tids Bonde, kan maaske sluttes af, at Ordet „Spekulanter“,

der dog vel oprindelig betyder en, der spekulerer over Tingene, paa Sjællandsk betyder „en tosset Rad“. —

Bonden blev tvunget til Selvtænksomhed. Ikke alene driftsmæssigt. Ogsaa hans indre Verden var under Omdannelse, ogsaa her maatte han tænke selv.

Der er sikkert noget rigtigt i, som Søren Alkærsig gør det, at sætte denne Selvtænksomhed i Forbindelse med de gudelige Forsamlinger. Her tog Bonden sit religiøse Liv i sin egen Haand. Det var ikke Kirken og Præsterne længere, der skulde raade der, det blev tværtimod ofte paa Trods af dem.

I hvert Fald er det givet, at den selvstændige Tagen Stilling til religiøse Spørgsmaal, der betinger en Vækkelse, den finder vi først udbredt i Bondestanden efter Bondereformerne, efter at Bonden er blevet ene, efter at han er blevet tvunget til at tænke selv.

Og som paa det religiøse Omraade, saadan paa det politiske. Langsomt bygger Bonden sin Anskuelse af Samfundet og af sin Plads deri op. Efterhaanden opøves hans Evne til at udtrykke mundtligt og skriftligt sit Syn paa Samfundsspørgsmaal. Efterhaanden bliver det ikke Statsmanden, der ordner hans Sager, eller Præster og andre studerede Folk, der i Landbrugstidsskrifter belærer ham om, hvordan han skal dyrke sin Jord, og hvordan Politik skal drives, men det bliver Folk af hans egen Slags, Bønder.

Ogsaa folkeligt viser hans Selvtænksomhed sig. I den Ændring, Landsbyen og dens Hjem undergaar op gennem 19. Aarhundrede, vokser en ny Kultur frem, bygges langsomt en ny Verden op, hvor Bonden vinder ny Sikkerhed. — En uhyre Opgave, saa meget vanskeligere som den store Verden udefra, med de nye Trafikmidler, stigende Samkvem og voksende Byer, vælter ind over Landet. Der bliver meget at vælge imellem, meget Skidt ogsaa, og meget at tage Stilling til. Mange nye, sære Tanker ogsaa. — Ikke underligt, om den unge Bonde kunde føle det som

Maane og Sol sidder løse paa Stol;
som et Lagen det gaar
under alt, hvad bestaar.

Det er i den Situation, at han faar Hjælp af Folkehøjskolen.

Her fik han flere haardt tiltrængte Kundskaber. Her mødte han de nye Tanker i en Form, saa han kunde forstaa og skelne. Her fik han først og fremmest en Hjælp til at bevare sig selv, sin Rodfæstethed, fordi han ved den

historiske Fortælling, han hørte, kom til at se sig selv i større Forbindelse, blev løftet op over Dagens Virvar. Den Selvtænksomhed, Tiden tvang ham til, og som mange vaagne unge ogsaa blev ført til at anvende paa det aandelige Omraade, fik her Stof at arbejde med, saa det blev Hjælp til at finde Vej. Og de andre, der endnu ikke havde vendt Tankerne den Vej, blev vækket op til det.

Højskolen har sin store Del i, at det ikke blev den materielle Verden, Bondens Selvtænksomhed blev begrænset til, men at den nye Kultur, han byggede op, blev hel, saa den nye Tids Bonde kunde blive

lysvaagen for alt skønt og stort hernelen,
men med de dybe Længsler velbekendt,
kun fyldestgjort af Glans fra Evigheden.

Og dette er den Dag i Dag Folkehøjskolens Opgave.

□

Der er Mennesker, der i disse Aar, med Statistikken i Haand og pegende paa Tallene, hævder, at Højskolens Gerning er endt. Den havde sin store Betydning i 19. Aarhundrede, men nu gaar Bondeungdommens Veje i anden Retning. Se, Elevtallet er nu det samme som for 25 Aar siden, en March paa Stedet! Det er de samme 6000 Elever, der hvert Aar skal fordeles paa de 58 Højskoler, der har Plads til mindst 10,000. — Og denne Tale har en ret alvorlig Baggrund, naar man sidder i en Kreds af Højskolemænd og véd, at den og den efter en langvarig Kamp har maattet give op, den og den er paa Vippen, den og den har store Vanskeligheder. Veltjente Mænd maa holde op, længe før deres Evner er udnyttet, fordi de ikke taaler den Spænding, Arbejdet byder sin Mand. Ja, der er Grund nok til at se alvorligt paa Forholdene.

Men tro, at Højskolens Gerning er endt — Nej! De, der véd, hvad et Højskoleophold kan betyde for en ung, ja for hele Livet, de vil sige, at det, de fik, det er der stadig Brug for.

Og jeg vil føje til, at der tværtimod ikke i de sidste halvt Hundrede Aar har været saa stærkt Brug for Højskolens Arbejde som netop i disse Aar. Ogsaa som Bondehøjskole. For er ikke Bondens Verden i disse Aar ude for Rystelser saa stærke, at vi vel skal et godt Hundrede Aar tilbage i Tiden for at finde tilsvarende? — Paa Omraade efter Omraade, økonomisk og folkeligt, brydes der med tilvante Forhold og famles frem ad nye Baner. For de fleste

ældre staar det saadan, at Lysbøjerne paa den Vej, Skibet skal sejle ind i Fremtiden, er slukket, og naar *de* taber Modet, er det vel ikke sært, om ogsaa Ungdommen fristes til at gøre det og bryder op fra Landet, ind mod Storbyens flakkende Lysreklamer. Ogsaa for den unge Bonde af i Dag kan det synes at bølge som et Lagen under alt, hvad bestaar.

Han har Brug for al den Hjælp, han kan faa, til at finde ned til noget, der ikke vakler, til at finde et Staasted, hvorfra han kan bedømme og handle.

Det er i Dag vor største folkelige Opgave at give Ungdommen Tro paa sig selv og paa Fremtiden, hjælpe dem til, at deres Verden kan blive hel — ikke bare en materialistisk Trædemølle, men en, hvor Himlen hvælver sig over.

I det Arbejde vil og maa Højskolen ikke staa ene. Sammen med de tusind Hjem Landet over maa vi tage Arbejdet op for at holde Ungdommen fast i Kærlighed til og Tro paa Bondens Gerning. Som Aakjær skrev til Thomas Bredsdorff:

O elsk os frem den gamle Bondekløgt
i Sindets Stemthed som i Studens Røgt,
da tror jeg vist, at Folkets dybe Synder
en Dag skal sones ved de danske Bønder.

Og vi i Højskolens Tjeneste maa stræbe efter ikke at stirre os blinde paa Tallene, men trøste os med, at har end Elevtallet staaet stille længe, saa har det alligevel bølget i den Forstand, at der er nye Egne, der er blevet dyrket op, naar der var gamle, der sprang i Lyng. Vort Arbejde bestaar ikke bare i at fordele de 6000 hvert Aar, men i at vinde nye. Vi maa saa lidt som Bonden over de vanskelige Tider glemme at tro paa vort Kald, men trøstigt arbejde med Ungdommen, saa vi styrker hinanden i Troen paa,

— at din Ven sidder fast i det høje,
over dig vaager Forsynets Øje!
Lad kun Lovsang afløse din Klage!
Thi end lever den gamle af Dage!

ERIK B. NISSEN.

*Højskoleforstander, Kaptajn,
Dr. phil. Jens Nørregaard.*

MIN Højskolevej gik til Støvring Højskole og Askov. Hvilket jeg kun har Grund til at takke for. Men jeg har ofte fortrudt, at jeg ikke ogsaa tog en Vinter til Testrup Højskole, hos Jens Nørregaard og Christoffer Bågå. Min Moder var Elev dér Sommeren 1877, og jeg véd, at hun havde gode Minder fra sit Ophold. Et Billede af Eleverne den Sommer findes i Antvorskov Højskolens Aarsskrift 1935.

Jeg hørte Jens Nørregaard første Gang i 1903 ved det nordiske Studentermøde i Sorø. Han talte ved et offentligt Møde i Egevang, holdt i Forbindelse med Studentermødet. Jeg husker ogsaa noget af hans Tale. Jeg mindes, at han advarede mod at leve et snævert Studentertiliv, alene helliget Fagstudiet. Der var Rigdom at hente i Historie og Poesi. Og vel maatte det erkendes, at ærlig og redelig Kristentro kunde leves af den, der slet ikke kendte disse Skatte. Men det maatte dog siges, at Mennesker, ikke alene for deres menneskelige Dannelses Skyld, men ogsaa for deres Kristentros Skyld vilde faa Rigdom ved at søge til Menneskelivets levende Kilder. Jeg hørte ham Aaret efter ved „Studenterkredsen“s Møde paa Vallekilde. Og det var vist samme Aar, jeg saa ham paa Himmelbjerget paa Udflugt med Sommerskolens Elever. Jeg hørte ham tale ved et Folkemøde paa Fruebjerg, mens jeg var Lærer ved Frederiksborg Højskole. Og da han flyttede fra Testrup og tog Bolig i Holte, hændte det nu og da, at jeg i Toget fra Hillerød til København traf ham, og venligt gav han sig i Samtale med mig. Jeg har altsaa ikke dagligt en Vinter siddet og lyttet til hans Foredrag, og kun faa Gange skar vore Veje hinanden, men jeg kom til at beundre ham, denne mandige, modige, myndige og ogsaa muntre Mand.

I November Maaned kunde vi fejre hans Hundredaarsdag.

Lad mig da prøve paa at tegne nogle Streger til et Billede af ham —

en i Enkeltheder fortalt Levnedsskildring, medtagende alt, lover jeg ikke at give.

Et helt Kuld af unge begavede Mænd meldte sig efter Nederlaget i 1864 i Højskolens Tjeneste for at yde deres til Genrejsning af vort Folk efter Sønderlemmelsen. Til dem hørte ogsaa Jens Nørregaard. De var født i 1830erne, disse unge: Heinrich Nutzhorn 1833, Ludvig Schrøder og Bågø 1836, Ernst Trier 1837, Hans Rosendal 1839. Og 1838, den 13. November, blev Jens Nørregaard født. Og det var en Selvfølge, at hans Hundredeaarsdag mindedes, ved et festligt Møde paa den Højskole, han grundlagde, i Radio med et Foredrag, et godt Foredrag af hans Brodersøn, Professor, Dr. teol. Jens Nørregaard, og i Aviser og Ugeblade. Det faldt mig ind, da jeg skrev dette: Vil Bladene ogsaa bringe Artikler om ham, naar der er gaaet 150 Aar efter hans Fødsel? Jeg véd det ikke. Men forleden traf jeg en Mand, der sagde: „Naar Ernst Triers Elever er døde, saa er det forbi med hans Betydning“. Jeg deler ikke denne Opfattelse. Og i alt Fald véd jeg, at der i Hundredeaaret efter Jens Nørregaards Fødsel er mange, der takker ham i deres Hjerter for alt, hvad han gav dem.

Det Aar, Nørregaard fødtes, var et ganske mærkeligt Aar i vor Aandshistorie. Et Øjeblik dvæler jeg ved det. Det var det Aar, Christen Kold som ung Seminarist kom til Vestslesvig som Huslærer, i Forballum, hos Storgaardejeren Knud Knudsen. Hvad han oplevede her i sin Skolegerning fik Betydning for hele den danske Børneskole. Han lærte at fortælle for Børn, og et sikkert Skud mod Ramseri og aandløs Udenadlæsning blev løsnet.

Samme Aar udsendte Grundtvig sit Højskoleskrift: „Skolen for Livet og Akademiet i Soer“. Det indledes med et Digt om vort Modersmaal, et Digt paa 20 Vers, en Hymne til vort Modersmaals Pris. Det er skrevet Julenat 1837. Tronfølgeren, Prins Christian, havde lige meddelt Grundtvig, at Statsraadet havde løst ham fra Censur. Og nu udsynger Grundtvig da i dette Digt sin Glæde over, at han frit kan bruge sin Tunge. Digtet findes forkortet til fem Vers i vor Sangbog:

Moders Navn er en himmelsk Lyd,
saa vide som Bølgen blaaner,
Moders Røst er den spædes Fryd
og glæder, naar Issen graaner.

I det nævnte Skrift peger Grundtvig paa det levende Ords Evne til at gaa Bud fra Hjerter til Hjerter. Ja, han siger stærkt og selvbevidst: „Mig

blev det givet at opdage den store Naturlov for Aandens Virkning og Forplan-
else“ — det levende Ord.

Og samme Aar holdt Grundtvig efter Opfordring af en Kreds af unge
Mænd en Række Foredrag, 51 ialt, om de sidste 50 Aars Historie. Salen paa
Borchs Kollegium kunde knap rumme den store Forsamling, der lyttede til
hans Tale. Det første holdtes den 20. Juni, det sidste den 26. November, de
første Højskoleforedrag er der sagt, siden udgivet af Sønnen Svend Grundtvig
undre Titlen: „Mands Minde 1788—1838“.

Og endnu et om dette Aar: Den fælles Folkesang fødtes. Det var den
17. Oktober, da Grundtvig havde talt om Syvaarskrigen 1807—14, havde talt
ogsaa om Søhelten Willemoes, at Forsamlingen efter Foredraget istemmede
Sangen om Willemoes: „Kommer hid, I Piger smaa, Strengen vil jeg røre“.
Det var den danske Folkesangs Fødselstime.

I dette gode og mærkværdige Aar fødtes Jens Nørregaard. Og som
voksen levede han med i den Livsstrøm, der brød frem i hans Fødselsaar.

Først hans Livsløb i korte Træk.

Jens Nørregaard er født i København 13. November 1838 og blev Stu-
dent 1856 fra Borgerdydskolen paa Christianshavn. Her var Martin Hamme-
rich hans aandfulde Lærer i Historie, og Rudolph Frimodt, den senere saa
kendte Præst af Indre Missions Præg, gav ham Kærlighed til Biblen og paa-
virkede ham til at vælge Teologien som Studiefag. Teologisk Kandidat blev
Jens Nørregaard 1861.

I sine Ungdomsaar havde han Glæde og Berigelse i Samvær med en
Kreds af jævnaldrende begavede unge Mænd, Ludvig Schrøder, Ernst Trier,
Chr. Bågå o. fl. Han hørte som ung Student ved det nordiske Kirkemøde 1857
den senere Biskop P. Chr. Kierkegaards aandfulde Vidnesbyrd om Grundtvigs
kirkelige Anskuelse. Og dette Vidnesbyrd, ført af maaske den tungsindigste
af Grundtvigs Lærlinge, fik den største Betydning for den unge, livsglade
Student. Han kom i levende Forbindelse med grundtvigsk Aandsliv, var ofte
Gæst i Grundtvigs Hjem. Mere og mere følte han sig hjemme blandt dem,
der lyttede til Grundtvigs Tale om Kristenliv og Folkeliv. I nogle Aar var han
Lærer ved Frk. Zahles Skole og Blaagaards Seminarium. Men saa kom 1864.
Han gik frivilligt med i Krigen. Det skyldte han sit Land, følte han. Det
kaldte Gud ham til. Han deltog i Kampene i Dybbøl Skanser, blev Løjtnant,
senere, 1882, Kaptajn i Forstærkningen.

Igen tog han fat paa Skolegerningen i København. Men da kom der Bud

fra Aarhusegenen, at man dér ønskede at faa rejst en Højskole. For sine egne Midler — sin Hustrus Medgift — byggede han da Højskolen i Testrup, bad sin Ven C. Bågø om at være hans Medhjælper, og 1. November 1866 indviedes Testrup Højskole. I 42 Aar virkede han som dens Leder. Han fik en lykkelig Gerning og havde i Bågø en i mange Maader jævnbyrdig Medhjælper i de mange Aar.

1908 tog han Afsked med Testrup. Han havde begyndt sin Gerning her i Følelsen af, at han paa sin Plads skulde være med til at genrejse Danmark efter den sørgelige Krig, og han følte sig af Gud kaldet til at tage til Testrup. Men nu følte han lige saa sikkert, at Gud kaldte ham bort fra Testrup.

Han bosatte sig i Holte. Han deltog stadigt i adskilligt Arbejde paa Linje med Højskolegerningen. Men snart brødes hans Kraft. Han døde 8. April 1913. En af de sidste Morgener, han levede, spurgte de, der stod om hans Seng, om de ikke skulde synge en Salm. „Jo,“ sagde han, „syng „Morgenstund har Guld i Mund“.“ Da Sangen var sunget, gentog han dens Ord: „Og Guld betyder Glæde“.

Begravelseshøjtideligheden foregik fra hans gamle Skole. Han blev jordfæstet paa Sognets Kirkegaard i Maarslet ved Siden af sine to Hustruers Grave. Paa en Granitsten over hans Grav staar indhugget det første og sidste Vers af den Sang, han — ligesom Kold — elskede: „Udrundne er de gamle Dage“.

*

Det var Rammen. Dernæst en Tegning i den af Jens Nørregaard.

Under sit Billede skrev han Ordene fra Salomos Ordsprog: „Hesten beredes til Slagets Dag, men Sejren er fra Herren“. Et Kampbillede er her brugt, betegnende for Jens Nørregaard. Hans Skole voksede op i Kampens Tegn. Han kunde have valgt en rolig Tilværelse som skattet Historielærer ved københavnske Skoler, og han kunde have valgt Videnskabsmandens Sysse eller Præstens. Han valgte Højskolen, og det vilde i de Dage sige Kampen. Han blev en Stridsmand for de grundtvigske Skoletanker. Den tapre Jens Nørregaard, den Betegnelse falder en helt naturligt i Pennen. Ved Skyttefester mødte han ofte i Kaptajnsuniform, og den klædte ham.

Et Billede fra hans Kamp: Det er hans Lærling og Beundrer Alfred Povlsen, Ryslinge Højskoles mangeaarige Forstander, der i nogle Erindringer fortæller, at han som ung Knøs deitog i et Skolemøde i Randers. Han kom ind i Salen. Paa Talerstolen stod en stor, tung og bred Mand med et Hoved

som hugget i Sten. Han talte forstandigt, nøgternt og klart, af sin Hjerne. Det var Lars Bjørnbak, Højskoleforstanderen fra Viby, en svoren Fjende af den grundtvigske Højskole. Men i Baggrunden af Salen saa Povlsen en yngre, militært-udseende Mand gaa frem og tilbage med urolige, hurtige Bevægelser. Og denne Mand stod paa Talerstolen, da Bjørnbak havde foriadt den. Det var Jens Nørregaard, Forstander for den grundtvigske Højskole i Testrup. Og saa talte han kraftfuldt og vækkende, til Følelse og Viije. Povlsen maa bruge et militært Udtryk for at sige, hvordan Talen virkede: Aldrig siden har jeg set Batteriet Nørregaard gøre sine Sager bedre end den Dag. Og Povlsen føjer til: Jeg ser Nørregaard gaa ned ad Gaden efter Mødet, og jeg forstod daarligt, at der ikke hængte Flag fra alle Huse, og at der ikke blev strøet Blomster paa hans Vej.

Saa stærkt kunde Nørregaards Tale virke paa et ungt Sind.

Nørregaard kæmpede og stred for de Idealer og den Tro, der var hans, ofte med Lars Bjørnbak som Modstander. Han var vel ikke saa dyb af Sind, men ej heller saa tung som Ungdomsvennerne Bågå og Schrøder, men han taalte bedre end de Kampens Kaar. Schrøder led under Striden og sov daarligt Natten efter en Holmgang. Nørregaard var ret i sit Es under Kampen og kunde sove som en Sten bagefter.

Saa holdt da denne kække og ildfulde Københavner Skole for unge Bønderkarle. Smaat begyndte han, med kun 21 Elever første Vinter. Men Tallet voksede, som Aarene gik. Efter 25 Aars Forløb havde 3842 Elever besøgt Skolen.

*

Der skulde læres noget paa Testrup Højskole. Uden Selvarbejde faas ingen Kundskaber, skrev Nørregaard en Gang. Men Kundskabsmeddelelse var ham ikke Hovedsagen. Han havde selv oplevet noget i Aandens Verden. Det bragte han de unge Vidnesbyrd om, og han tvivlede aldrig om, at de unge netop havde Brug for det. Bedst talte han, naar han fremstillede store Skikkelser eller bevægede Tider i Folkenes Historie. I saadanne Skildringer kunde han levende og myndigt give Udtryk for sit Hjertes Rigdom af Poesi og Kraft, for sin rige Menneskelighed og for sin fromme Kristentro. En Mester i Veltalenhed som Bjørnson skal engang have sagt: „Saa stor en Taler som Nørregaard bliver jeg aldrig.“ Sandt er det, at hans Tale ejede baade Kraft, Skønhed og Klarhed. Faa kunde holde en Forsamling fast og fangen som han. Han var som skabt til at tale ved store Møder under aaben Himmel. Og gjaldt

det Ordskitte med Folk af andre Lejre, kunde kun faa af Højskolens Mænd maale sig med ham.

Gennem sin Tale og sine Vidnesbyrd gav han Tilskyndelse til aandeligt Liv, til Dygtighed og Mod. Han prædikede ikke paa sin Skole. Men Kristendommen skal være Livskraften i alt det, der sker, sagde han engang.

*

Der herskede god Orden paa Jens Nørregaards Skole, ja, Kommandoordene lød vel tiere, end en og anden syntes om. Ikke for sin egen Skyld alene, men ikke mindst for de unges Skyld krævede han Orden og Fasthed. Paa Skolen raadede han, og den, der ikke kunde indordne sig under god Husorden til egen og Skolens Gavn, han kunde rejse sin Vej. I nogle Aar i det mindste var det Husorden, at Karlene paa Vinterskolen skulde hjælpe til med Opvask i Køkkenet. En Dag vovede en Elev sig ind i Nørregaaads Stue for at sige, at han ikke saa gerne vilde være med til det Arbejde. Nørregaard sagde ikke noget dertil, men gik hen og aabnede Vinduet og raabte til sin Kusk: „Hans! Vil De spænde for og køre til Maarslet, der er en Elev, der ønsker at rejse med det samme.“ Nu fik den unge Karl travlt med at sige, at det var da ikke Mening. „De vil altsaa nok vaske op?“ lød Nørregaards Spørgsmaal, og han fik Ja til Svar. Igen blev Vinduet aabnet: „Hans! De kan godt lade være med at spænde for, han bliver her alligevel.“ Med Kraft, men ogsaa med Munterhed styrede han sin Skole. Myndig kunde han være, men han ejede tillige et frodigt Sinds smittende Lystighed og Munterhed. Slotspræst Oscar Geismar fortæller et fornøjeligt Træk om Nørregaards gode Humør. Geismar var en Vinter i Aarhundredets Begyndelse Lærer ved Testrup Højskole. Han indtog, som han selv siger, den Vinter en beskedene Stilling som Jungmand paa den af Jens Nørregaard kommanderede Skude. Han havde sit Værelse ved Foden af Trappen op til Elevværelserne. Hans væsentligste Beskæftigelse bestod i at overvaage, at Karlene om Morgenen havde draget Nytte af den dem hver især skænkede Tandbørste, og han skulde paase, at de om Aftenen gik til Køjs til den lovbefalede Tid. Saa stod han da en Morgen og beredte sig til Dagen, stod henne ved Vinduet i Færd med at vaske og salve sit Haar ved Hjælp af to Flaskers kulørte Indhold. Pludselig saa han sin Forstander nøje betragte sig fra et Vindue i den modsatte Fløj. Med Angst forestillede han sig, at Lynet vilde slaa ned, naar Nørregaard mødte ham. Saa megen Luksus taaltes vel ikke. Men da den myndige, men ogsaa muntre Jens Nørregaard traf ham, hviskede han smilende til ham: Jeg er og-

saa forfængelig. Det var det hele. I det Sekund, siger Geismar, fødtes den Forelskelse i Jens Nørregaard, som endnu paa denne Dag lever i mit Hjerte.

*

Ogsaa udadtil virkede han kraftfuldt og stærkt. Han vilde gerne i Forbindelse med andre Folkelag end Højskolens. Bl. a. derfor tog han i 1886 Doktorgraden for en Afhandling om „Ingemanns Digterstilling og Digterværd“. I de følgende Aar holdt han en Række Forelæsninger ved Universitetet. Han deltog i de store Bethesdamøder, udgav adskillige Bøger, var en Række Aar Formand for Aarhus Amts Skytteforening, Medlem af det kirkelige Udvalg 1903—07 og meget andet. Han var stærkt optaget af politiske Forhold, navnlig Forsvarssagen. I sin Skolegerning holdt han Politik ude. Han indtog en politisk Mellestilling mellem Venstre og Højre. Men det blev sagt om ham, at han var Højremand. Og det mindskede Tilgangen til hans Skole, navnlig for Vinterskolens Vedkommende, i nogle Aar i Halvfjerdserne og Firserne. Elevtallene fra de første 28 Aar viser Fremgangen og Nedgangen:

Vinteren	Sommeren
1866—67: 21	1867: 21
1867—68: 29	1868: 21
1868—69: 24	1869: 34
1869—70: 51	1870: 42
1870—71: 62	1871: 81
1871—72: 87	1872: 105
1872—73: 112	1873: 110
1873—74: 113	1874: 127
1874—75: 108	1875: 103
1875—76: 110	1876: 106
1876—77: 102	1877: 100
1877—78: 82	1878: 92
1878—79: 70	1879: 91
1879—80: 64	1880: 81
1880—81: 72	1881: 101
1881—82: 89	1882: 71
1882—83: 67	1883: 102
1883—84: 80	1884: 77
1884—85: 78	1885: 82

Vinteren	Sommeren
1885—86: 58	1886: 81
1886—87: 45	1887: 79
1887—88: 62	1888: 99
1888—89: 56	1889: 105
1889—90: 69	1890: 90
1890—91: 43	1891: 93
1891—92: 60	1892: 113
1892—93: 70	1893: 118
1893—94: 101	

Disse stærke Svingninger pinte ham. Ofte tænkte han paa at bryde op fra Testrup. Men han blev.

Og til sidst maa det ogsaa nævnes, at Jens Nørregaard var gift to Gange. Første Gang 15. Marts 1864, nogle Dage før han meldte sig til Tjeneste ved Hæren som Officersaspirant, indgik han Ægteskab med Anna Fabricius-Tengnagel, Datter af Godsejer Michael F.-T., Petersgaard. Hun døde 1880. Anden Gang var han gift med sin første Hustrus Søster, Elisabeth, der døde 1912. De fyldte deres Plads ved hans Side, baade i Hjem og Skole.

Først og fremmest var Testrup Højskole Jens Nørregaards Arbejdsplads. Her især skulde man se og høre ham. Det, han rørte ved, fik Liv. Da han forlod Testrup, sagde han, at han ikke turde fælde nogen Dom over Skolens Gerning. Men eet turde han dog sige: „Mange gode Hjem skylder denne Skole deres Lykke“. Og det kan vel hænde, at disse Hjems Lykke ogsaa vil kendes i en kommende Slægt, saa hans Betydning rækker videre end til det Slægtled, der hørte og kendte ham.

FRED. NØRGAARD.

Og Hjertet faar Luft i Sang.

FORFATTEREN Kai Hoffmann skriver i sit Digt om Sangen, at „Hjertesproget er Vers og Sang“. Og det maa vel være rigtigt, naar en Digter siger det. Han maa vide det. Passer det saa tillige, at det hjertelige er fremtrædende i dansk Folkekarakter, skulde deraf jo følge, at vi Danske har særlig Sans for Vers og Sang. Vi kan maaske nok i nogen Grad kaldes et syngende Folk, selv om andre, f. Eks. Finner og Tyskere, er det i endnu højere Grad. Men Folk, der læser Vers, træffer man kun yderst sjældent i Danmark. De fleste læser Aviser, faglige Ugeblade og faglige Bøger. En Del læser Fortællinger og Romaner. Men Vers! . . . Køberne af nyudkomne Digtsamlinger er meget let talte. Og saadan har det altid været. Derfor har Versedigterne i Danmark altid haft trange Kaar. Christian Winther, vor største Lyriker i sidste Aarhundrede, maatte tilbyde sig som Lejlighedsdigter til Jubilæer, Bryllupper og lignende for at kunne leve — endda kun kummerligt. Vor første nulevende Versedigter, Valdemar Rørdam, maa sikre sig Købere til sine nye Digtsamlinger, før han kan faa sit Forlag til at udgive dem. Saa faa er der, der læser Digte!

I økonomisk Henseende er det altsaa kummerligt at være Versedigter i Danmark. Og uretfærdigt er det, at Sangbogsudgivere, saa snart et Digt faar Melodi, kan optage det i deres Sangbøger uden Honorar — kun mod Kildeangivelse — og tjene store Penge paa det.

Under Sangen kommer mange, mange flere i Forbindelse med Versedigtningen. Der kan nævnes utallige Eksempler paa Digte, der i mangfoldige Aar har staaet ukendte i Digtsamlinger, men fra det Øjeblik, de har faaet en god Melodi, vandrer ud i Folket. Aakjærs Digte f. Eks. stod i mange Aar paa Boghylderne, kun brugt til Højtlesning i Dansktimer eller ved folkelige Møder. Det gælder saaledes: „Jeg er født paa Jyllands Sletter“, „Jeg lagde min Gaard i den rygende Blæst“, „Spurven sidder stum bag Kvist“, „Han Ole bor paa Heden“ og mange flere. Men fra det Øjeblik, de forskellige Tone-digtere blev opmærksomme paa dem og satte Melodier til dem, kom de paa

alles Læber. Eller Johannes Jørgensens Digt „Nu lyser Løv i Lunde“, skrevet i 1891, Chr. Richardts „Naar Egene knoppes“ (1874), Mads Hansens „Der er en gammel Rønne“ (1880), for ikke at gaa endnu længere tilbage til Oeh-lenschlägers „I Skyggen vi vanke“ fra 1803. De stod alle i Digtsamlinger et halvt eller et helt Hundrede Aar ukendte af Folket. Pludselig en Dag bar Carl Nielsens eller Oluf Rings Melodier dem ud til alle eller i alt Fald til mange.

Altsaa i Sangen er der mange, mange flere, der kan glæde sig over Vers. Og derfor er det godt at kunne synge. Nu er der imidlertid adskillige Menne-sker, der bilder sig ind, at de ikke *kan* synge og derved opnaa den Glæde. Det passer som Regel ikke. Det er kun meget faa Mennesker, der slet ikke har „Tone i Livet“. De aller fleste kan synge. Maaske ikke Solo. Maaske heller ikke være med til Korsang. Mange kan heller ikke synge rent. Men alligevel — i Fællessang paa en Ungdomsskole, i en Ungdomskreds eller alene, naar de gaar ved deres Arbejde, kan de saa udmærket vove sig ud. Alle burde synge meget mere, end de gør. Selv de mindst begavede i saa Henseende burde brumme mere med, for der er stor Glæde i at kunne give sine Følelser Luft i Sang. Ja, netop i det at faa Luft for det, man føler. Det er muligt, man ofte synger uden at tænke meget paa Ordene. Jeg har under-tiden prøvet at spørge Eleverne om, hvad der nu stod i Sangen, som nys blev sunget, og det kan de slet ikke gøre Rede for. Men det er heller ikke altid afgørende. De har i Sangen faaet Luft for noget, de er bleven gladere der-under, og de har paa en forunderlig Maade delt denne Glæde med andre. Det kan gamle Højskoleelever tale med om.

— — — En Sangbogsudgiver samler paa Sangbøger fra mange forskel-lige Kredse, og faar derved Lejlighed til at lægge Mærke til, *hvad* der synges. Først forbavses man over, saa mange Sangbøger, der kan sælges. Sidste Ud-gave af Dansk Vandrelaugs Sangbog (360 Sange. Pris 1,25 Kr.) var trykt i 20,000 Ekspl., som solgtes paa et Aar. Salget af Folkehøjskolens Sangbog (743 Sange. Pris 3,50 Kr.) er rundt regnet 10,000 om Aaret. — Dernæst undres man over saa forskellige Sange, der synges. Prøv blot at blade igen-nem og sammenlign Sangene i Folkehøjskolens Sangbog, De unges Sangbog (K. F. U. M. og K.s), D. s. U.s og Vandrelaugs. — Man lægger ogsaa straks Mærke dertil, hvis man har Lejlighed til at komme til Møder i forskellige Kredse, hvor der synges. Man kan paa sine Steder høre en Række Sange

sungne, maaske endda med mere Kraft og Begejstring end i sin hjemlige Kreds — Sange, som man ikke anede eksisterede.

Der er forresten ogsaa stor Forskel paa, hvad der synges i Forsamlingshusene Landet over. Jeg var for ikke længe siden i et stort Forsamlingshus, hvor der altid samles mange Mennesker. Sangbøgerne, der hørte til Huset, var fra 1890. Der blev kun sunget gamle Sange paa gamle Melodier. F. Eks. „Der, hvor vi stred og sang“ til Melodien „Dejlige Øresund“. I denne Kreds var Sangen gaaet i Staa. Trods stor Lydhørhed under Foredraget, blev der næsten ikke sunget.

Andre Steder fornyer man Sangbøgerne og dermed Sangen ved nye Sange og nye Melodier til de gamle Sange. Der er den levende og kraftig, for Livets Fornyelse giver sig ogsaa til Kende — ja i høj Grad endda — i vore Sange og Melodier, og som Børn af Tiden maa man ogsaa kunne faa Luft i Sang.

Folkehøjskolens Sangbog var i sin Tid bleven langt bag efter med Optagelse af nye Sange. Det var, da Hjemstavssangene kom frem. De var for lette og betydningsløse, mente man. Det var ikke noget, at lade de unge synge om Føllet, der vil klappes, og Faaret, der vil ha' Hø, og Grisen, der vil klø's bag sit Øre. Der var ikke den Dybde i dem, som i de gode, gamle Højskolesange: „Hvad Solskin er for det sorte Muld“, „Udrundne er de gamle Dage“ eller „Et jævnt og muntert, virksomt Liv paa Jord“.

Saa kom Højskolelærer Peder Jakobsen, Ry, med sit lille Sanghefte „Syng dig glad“, og hvad man end vil mene om det, saa havde „Syng dig glad“ sin Mission — i alt Fald i en Aarrække — ved at bane Vej for Hjemstavssangene. Det lille Sanghefte er vel det af alle forskellige Sangbøger og -Hefter, der hidtil er solgt i det største Antal. De unge *vilde* nemlig synge de nye Sange.

Omkring 1920 begyndte man saa at optage de nye Sange i Folkehøjskoiens Sangbog, og deres Tal er siden øget stærkt ved hver ny Udgave.

Hjemstavssangene er gode at begynde med blandt de unge. De handler om Arbejdet, Dyrene, om alt det, som vokser og gror i og uden om Hjemmet.

„Der rinder de Dage i Sommer og To
med alt, hvad den Bonde maa gøre,
for Føllet vil klappes og Faaret ha' Hø,
!maaspurve fra Taget mig fritter om Frø,
og Grisen vil klø's bag sit Øre.

Her har jeg min Lykke, her har jeg mit Hjem,
her har jeg mit Kald og min Kvinde...“

I disse Ord kan den unge Bonde faa Luft i Sang for alt det, som ligger ham nær i det daglige Liv.

— — Nu staar vi atter over for et nyt Kuld Sange, som banker paa og vil ind i vore folkelige Sangbøger: Vandresange og Viser. Dem vil Ungdommen synge nu. Ikke blot Byungdommen, ogsaa de unge paa Landet.

„Vi vandrer ad den brede Vej,
vor Gang er jævn, er støt og sejt,
vi vandrer frem i Sang.
Vi jubler mod den kaade Blæst,
og hvor vi kommer, er der Smil og Fest,
thi munter er vor Sang.“

(Finn Høfding.)

Eller:

„Cyklerne, Cyklerne, Cyklernes Kor,
Hjulene runder den sjællandske Jord.
Fælgene flammer af Nikkel og Maling,
raaber af Friskhed og Ratebetaling.“

(Emil Bønnelycke.)

Eller:

„Danmark rundt med Rutebilen,
Rejsen hedder: Rask-afsted;
Kilometeren og Milen
springer op og kører med.
Ingen stive Skinner krænker
Fartens Friskhed og Humør;
vi er løst af Vanens Lænker,
Jorden gynger, Pytten stænker
under Gummihjulet. Kør!

... og mens Tiden bli'r Sekunder,
summer Rutebilen munter
hele Danmarks Melodi.“

(Vald. Rørdam.)

Heller ikke *disse* lettere Sange skal man holde ude af vore Sangbøger, fordi de er for lette eller, fordi „der er for lidt ved dem“. Ungdommen vil gerne synge dem, fordi de giver Udtryk for noget, som ligger den nær. De hjælper Sangen i Gang.

— — — En anden Ting er, at vi, der paa en eller anden Maade er med til at lede de unges Sang, vi har Ansvar for, at de ikke kommer til *at nøjes* med de lettere Sange, at de ikke bliver staaende ved dem. Vi maa være med til at føre dem videre til de gode, gamle Højskolesange. Og til at komme i Gang dermed har vi en udmærket Hjælp i de nye Melodier. Det er slet ikke svært. Ogsaa dem vil de unge gerne synge. Til „Et jævnt og muntert, virksomt Liv“, „Paa det jævne“, „Der, hvor vi stred og sang“, „Udrundne er de gamle Dage“ o. s. v. De nye Melodier giver de gamle Sange nyt Liv for Ungdommen, saa de som Bøg i Maj sig forynger. Sungne paa de nye Toner, kan de unge ogsaa være med her, fordi de i sig har noget, som i hvert Fald vaagen Ungdom til alle Tider længes efter at faa Luft for i Sang.

— — — Der er ikke Tvivl om, at der synges adskilligt mere nu, ogsaa i Højskolekredse, end for 10—20 Aar siden. Medvirkende dertil har Hjemsstavnsdigterne været. Men især maa vi takke Tonedigterne, Thomas Laub, Carl Nielsen, Thorvald Aagaard, Oluf Ring og flere, derfor. Allersidst vil vi sende Oluf Ring taknemmelige Tanker for hans udmærkede Tilskyndelse i Sangaftenerne i Radioen. De har uden Tvivl *stor* Betydning. Ogsaa til at faa Sangen til at lyde i Hjemmene. Mange Steder sidder man der disse Aftener med sin Højskolesangbog og synger med, ledet af Oluf Rings Kor og lyttende til hans jævne og ypperlige Forklaring af baade Ord og Melodi.

— — — Gamle Højskoleelever, der paa Skolen lærte rigtig at synge af Hjertens Lyst og fandt Glæde deri, maa ogsaa have faaet Lyst til at hjælpe andre unge i Gang dermed, saa man aldrig slutter en Aften i et Hjem uden Sang, saa der kommer rigtig Gang i Sangen i Ungdomskredsen. Faar vi en syngende Ungdom, faar vi ogsaa en glad og en god Ungdom.

THORVALD LAURSEN.

„Aftenen før Fandens Fødselsdag“.

VI kender alle udtrykket „Fandens fødselsdag“ og véd, at det betegner noget højst ubehageligt, nemlig betalingsdagen, terminen, den dag, man maa vedkende sig sin gæld og betale de fastsatte renter og afdrag. Forfatteren Jørgen Bukdahl har kaldt tiden, vi lever i, for „Aftenen før Fandens Fødselsdag“, og dermed mener han øjensynlig, at vi staar umiddelbart overfor at skulle betale renter og afdrag ikke blot af vor statsgæld, men ogsaa — og det er mere alvorligt — af vor folkelige og nationale skyld. Stillet overfor disse krav taarner vanskelighederne sig saa op for nutidens unge. Fremtiden tegner sig mørk og usikker.

Denne tankegang er almindelig baade blandt ældre og yngre, men dens almindelighed borger ikke for dens rigtighed. Det er vel rigtigt, at vi staar umiddelbart overfor at skulle vedgaa arv og gæld baade kristeligt, folkeligt og nationalt. Det skæve er at tro, at vi, der nu er unge, dermed staar i en enestaaende stilling. Hver eneste kuld af unge har staaet overfor deres „aftenen før Fandens fødselsdag“, vore fædre har gjort det, deres fædre igen o. s. v. tilbage i tiden. Vi har altsaa hverken grund eller ret til at begrave os i selvmedlidenhed i den anledning. Vi kan prøve at lave revolution, slaa til! skaglerne paa den ene eller den anden maade, vor arv og gæld kommer vi ikke uden om — og det er nok godt det samme.

Hvad *vil* da dansk ungdom i dag, naar den om kort tid skal opleve sin folkelige og nationale terminsdag? Jeg vil hellere, selv om det lyder noget tungere, spørge: Hvad *skal* dansk ungdom *ville*, naar den skal vedgaa arv og gæld. Dette *skal* maa ikke opfattes som et bud fra en diktator, men som et „skal“, der vokser ud af vort eget sind som et svar paa kendsgerningernes krav til os. Det er et skal, der kommer frivilligt, fordi vor pligtfølelse siger os, at netop det skal vi gøre. Naar det kommer til os paa den maade, bliver det „I skal“, der lyder til os unge, til et „Vi vil“.

For det første: Vi, der er unge, maa stadig minde os selv om, at et samfund ikke er et sted, der først og fremmest er arena for fægtninger mellem

forskellige erhvervsinteresser, at det er farligt, hvis der sker en spaltning i hvasse økonomiske modsætningsgrupper, at et samfund, der indbyder til en alles kamp mod alle, er sygt, er paa vej mod sin undergang. Grundtvig siger det paa sin maade saaledes:

„River løs sig Rigets Stænder
fra den ægte Folkeaand,
da gaar Hoved, Fødder, Hænder
latterligt paa egen Haand.“

Og det er et billede, vi kan forstaa. Et folkelegeme, et samfund kan ikke bestaa, hvis det gaar det, som det gik den svenske konstabel, der krøb ned i kanonen og „tændte kanonen an“. Han blev splittet i „hundred tusind parter“ og ophørte med at være konstabel, hans legeme var ikke mere. Men som det gik ham, gaar det med folkelegemet, naar dets lemmer vil hver sin vej. Og et samfunds dele vil hver sin vej, naar det har revet sig løs fra den ægte folkeaand, den aand eller det sind, der har evne og vilje til at forstaa de samfundsllemmer eller samfundslag, hvis liv og interesser er anderledes end ens egne.

For det andet maa vi gøre os klart, at folkestyre og flertalsstyre ikke er det samme. Et demokrati kan blive til en kamp mellem økonomiske interessegrupper — til en klassekamp —, men det kan et folkestyre ikke, for folkestyre betyder ikke bare, at folket styrer sig selv, men ogsaa at dette styre har som maal: *Hele folkets vel*. Det afgørende er ikke, om det er 49 eller 51 procent, der styrer, men at de, der styrer, deler sol og vind lige. Det kræver igen af de enkelte samfundsmedlemmer, at de forstaa, at man maa bøje sig ind under det store kompromis, der baader landet bedst. Vi maa kræve af os selv, at vi forstaa, at vi som samfundsmedlemmer ikke blot har rettigheder og krav, men ogsaa ansvar og pligter.

Mod dette kan man indvende, at dansk folkestyre ikke er inde i en krise, at der er gode kræfter i alle politiske lejre, der kæmper mod en splittelse, og det er vel rigtigt, men det maa ikke være en sovepude for os. Vi, der nu er i „aftenen før Fandens fødselsdag“, vi, der nu skal til at tage vor folkelige arv op, maa i tide besinde os paa, hvad folkeligt statsstyre egentlig er. Vi har dobbelt grund til det, fordi vor opgave bliver at modtage arven ansigt til ansigt med det nye Europa, der stejlt og trodsigt rejser sig af det 19. arhundredes ruiner. Et Europa, der tramper hen over mange af de principper, vi knytter

vore forestillinger om menneskelig værdighed og ret til, men tillige et Europa, der aander med en hed, primitiv vilje til liv.

Den, der i de urolige septemberdage fulgte med gennem aviser og radio, kunne vel ikke undgaa at mærke, at vi oplevede et stykke verdenshistorie hver eneste dag. Det var store dage, dage med høj luft og dage med lavt-drvende, truende uvejrsskyer. Det var dage, hvor det ikke gik efter vore paragraffer, men hvor vi alligevel mødte en del af det nye Europa, som vi — ligegyldig om vi vil eller ikke — er og bliver afhængige af.

Over vore hoveder hvælver der sig en manende, foruroligende mørk himmel, der vel siger os, at vi skal afholde os fra at lade „Hoved, Fødder, Hænder“ gaa „latterligt paa egen Haand“, men som samtidig raaber, at vi ikke i vor iver for at værne det værdifulde, vi har, maa omkomme i selvglad national forsumping. Den europæiske situation kan nok mane dem, der bor i et folkestyret land, til at besinde sig paa, hvilke værdier, der ligger gemt i frihedens arv, men en saadan besindelse bliver farlig det øjeblik, den betyder isolering; saa snart man bliver saa glad for sit eget, at man ikke vil modtage og lære af andre, er man paa vej mod kvælningsdød i selvtilsrækkelighed.

Grundtvig talte om folkelighed, og dermed mente han nok ikke først og fremmest, at man skulde gaa rundt med knæ i bukserne og være dus med alverden, snarere har han lagt trykket paa de to sidste stavelser, har talt om *folkelighed* og dermed ment, at alle i folket skulde føle sig ligestillede baade i rettigheder og pligter, noget af det samme, som han lagde i ordet folkefællesskab, der altsaa er meget ældre end nationalsocialismen. Virkelig *folkelighed* naar man ikke, saa længe slagord som „fede bønder“ og „dovne arbejdere“ er livskraftige ord i det danske folkesprog, for den slags udtryk fortæller, at partipolitikernes floskler endnu ikke har faaet dødsstødet, at klassepolitik har dybe rødder i det danske folk. I kamp mod den form for politik er det, Danmark i dag kalder os til arbejde. Kalder paa os for at vi skal være med til at skabe fælles ansvarsfølelse — ja, til folkelighed, som Grundtvig altsaa kaldte det.

Jeg har ladet mig fortælle, at Klaus Berntsen engang skal have sagt: „Fanden med Partierne, det er Folk og Land, det gælder“. Jeg tør ikke paa-staa, at det er rigtigt, at Klaus Berntsen sagde saaledes, men aanden, meningen i ordene, er allenfals rigtig. Blæse med partierne, det er folk og land, det drejer sig om og kommer an paa. Her har folkehøjskolen vel stadig *een* af sine opgaver: Arbejdet paa social forstaaelse og vækkelse af den fælles

folkevilje. Der er mange, der taler om, at folkehøjskolen er ved at dø, at den har overlevet sin tid og udfyldt sin mission. Vi, der har valgt at arbejde, at tjene ved folkehøjskolen, faar fortrøstning og arbejdsmod, naar vi synger:

„Vi høre, hvor det kalder os frem
vort gamle, sjunkne fædrenehjem.“

De økonomiske kaar kan være vanskelige, nattevagten kan synes lang og uoverkommelig, men ingensinde svigter troen paa, at der er brug for folkehøjskolen. Den ene og den anden kan falde fra, fordi han eller hendes reserver nu er opbrugt, men jo stridere vinden blæser, jo mere uløst, der ligger og venter, des mere brug er der for folkehøjskolen.

Men den alene gør det ikke.

Vi maa gøre vor pligt, hvor vi er sat, men vi maa haabe paa og arbejde for samarbejde med andre unge. Naar Det unge Grænseværns formand siger: „Vi vil ikke meninger, men fællesskab“, saa er vi paa linie, saa haler vi paa hver sin skagle, men paa samme hammel. Lytter vi til de toner, der lyder fra byungdommen i dag, er det saa ikke, som om deres og vores melodi mere og mere falder sammen? Ikke blot hos vandrerne i deres spraglede skjorter, men ogsaa hos D. s. U. er og K. U. er møder man en trang til at komme ind i et større fællesskab, en trang til at møde noget, der kan løfte os opad og hvælve en højere og renere himmel over vore hoveder. Derudfra gror vor tro paa en politisk og økonomisk fornyelse og et samarbejde, der bøjer sig for de ydre, givne rammer.

Vi vil og vi maa møde det danske, men ikke som kaffebordstale eller „Der er ingenting, der maner“ udsat for messingblæsere. Nej, vi vil møde det danske som den dybe, dulgte livssammenhæng mellem det Danmark, der ikke er mere, men som dog lever i os og om os, og det Danmark, der vokser op paa brosten eller muld. Et Danmark, der staa fast i nuet, fordi det er dybt rodfæstet i det bedste, vi ejer i vor historie og i vort folkeliv.

Det Danmark, der vokser op paa den maade, vil staa med dobbelt front, med en indre og en ydre front.

Den indre front har vi selvfølgelig i landet selv. Den er rettet mod det forfladigende, mod grinet, mod alle de nedbrydende kræfter, der arbejder i vort folk, daarlige film, sensationspressen, økonomisk spekulation i seksuallivet, daarlig læsning, smudslitteratur, mod alt det, der er farlige angreb paa dansk kultur- og folkeliv. Og *det* er et felt, hvor vi alle paa arbejdsplads og i omgangskreds kan være med i arbejdet for det gode og sande. Derfor be-

løber vi ikke at blive bedemænd, kedelige, stive pedanter, der ikke tør trække paa smilebaandet. Selvfølgelig skal vi ikke dræbe det danske smil, det danske lune, det danske vid, men grinet, det sjofle, det skal vi tilintetgøre.

Den ydre front maa være rettet mod de udefra kommende strømninger, der er dansk begreb om et værdigt liv som kristne og mennesker fremmed. Men det maa ikke blive en lukket grænse, der afholder os fra at modtage paavirkninger udefra. De europæiske kulturstrømninger har allerede før Ans-gars dage betydet noget afgørende for os, uden dem stod Danmark i fare for at blive et levende oldnordisk musæum med nationaldragter og bragesnak. Nej, det maa være en grænse som de hinder, vort legeme optager næring gennem, en grænse, der paa eengang baade er aaben og lukket, en grænse, der lader det passere gennem sig, der kan være med til at styrke og opbygge folkelegemet, men holder det ude, der er giftigt for det.

Vi mener, at folkestyre er et nødvendigt vækstvilkaar for vort kulturelle liv, og derfor ønsker vi at redde det, men folkestyret reddes ikke ved selvtilstrækkelighed. Vi haaber paa, og vi beder om, at vi maa blive forskaanet for at deltage i det europæiske dramas begivenheder, men vi beder ikke om og slipper ikke for at blive afhængige af det aandelige og politiske Europa, der kommer ud af det. I den brænding, der slaar op, hvor det feberuroelige Europa møder vort, kan vi finde en paa eengang gammel og ny patos, en patos, der kan bære op over parti- og klassestridigheder, der er stærk nok til at bære op over modsætningerne og frisindet nok til kun at bruge eet som maal: Sand menneskeværdighed.

Man bliver let forstemt, naar man tænker paa danskhedens eller hele menneskehedens fremtid. Det hele kan synes saa haabløst, ens egen indsats ganske betydningsløs, man fornemmer, at man er inde i vældige kræfters spil, at det, du eller jeg kan gøre, vore handlinger og meninger er som avner under en tyfon — og dog er sandheden en anden.

Verden opbygges, eller opbygges ikke, i kraft af vor indsats eller vor mangel paa indsats. Det er ikke denne verdens herskere, vi skal reformere — ikke i første omgang da. Det er en anden magt, vi maa vende os mod og vendt mod den, kan vi begynde reformerne i os selv. Du og jeg er enere blandt de mange i hvem fællesskabsfølelsen skal gro, men vi er ogsaa blandt de enere, hvori den skal *gro*. Vor indstilling er aldeles ikke ligegyldig. Vi handler — fordi vi ikke kan andet — altid ud fra vor livsindstilling, ligegyldig om vor indstilling saa er ret eller vrang, om den er resultat af en række spidsfindige

fornuftgrunde, eller den er vokset frem i os under en fars og mors omsorgsfulde pleje, om den er bundet til tidligere tiders religiøse, etiske og moralske overlevering, eller om vi har prøvet paa at frigøre os fra al arv og selv skabt noget nyt. Hvordan vi end har faaet den, naar vi har den, handler vi ud fra den. Og fordi vi kun kan handle ud fra vor indstilling, betyder den noget. Den enkeltes livsindstilling, ansvarsbevidsthed, pligtfølelse, arbejdsmod er til syvende og sidst et samfunds kerne. Vi er alle en lille del af hele samfundsmaskineriet og jo mere lødigt metal, det opbygges af, des mindre brudprocent.

For resten betyder vor indstilling ogsaa noget i forhold til andet end det upersonlige samfund. Hver enkelt af os kender en række mennesker, der betyder noget for os. Det er ikke blot blandt vore nærmeste, vi finder dem. Det er en husbond her og en lærer der, folk, vi er kommen til at agte, fordi de var helstøbte, fordi deres moral var højere end vor, eller hvad det nu var. Vi finder dem blandt jævnaldrende kammerater og blandt ældre venner, blandt mænd og blandt kvinder, hvis liv vi maaske kun har hørt fortælling om, men fælles for dem alle er det, at de har bygget noget godt op i os. Saadan er der altid nogen, for hvem det er vort ord, der betyder noget, for hvem vor handling i et afgørende øjeblik havde betydning, og overfor dem er vi forpligtiget. Det er ikke meningen, at vi skal gaa og overveje, om det vi gør betyder noget for Per eller Poul, men bevidstheden om, at det betyder noget for Poul eller Per, kan i øjeblikke, hvor man er ved at bøjes, hjælpe til at give viljen rankhed. Han har jo ret, den svenske digter, der sang:

Ej med stora later och starka ord
skall du visa kärlek til hemmets jord.
Nej med handen vid plögen
och med slagan på logen
och med tankens kraft vid dit arbetsbord.

Gør vi det, da sker det, at

Fædrelandet bli'r, hvad du gør det til,
bli'r saa lyst og fagert og rigt du vil,
det er dig, der bebor det,
af *din* gerning beror det;
fædrelandet bli'r, hvad du *tror* og vil.

KELD MØLBAK.

Vi ønsker alle tidligere elever og gamle venner en glædelig jul og et godt nyttaar!

AGNETHE og KELD MØLBAK.

En Dag paa Antvorskov!

EN herlig Midsonnerdag med rigtig Sommersol tog jeg med Toget fra Roskilde til Slagelse for at gæste Antvorskov. Dels fordi jeg en Dag i Foraaret havde været der og var blevet saa venligt modtaget af dens Forstander og Frue, og saa fordi det var 25 Aar siden jeg sammen med ca. 60 andre Elever havde forladt Antvorskov, og ikke mindst fordi jeg længtes efter Antvorskov, vor gamle Skole; jeg havde gjort det i alle 25 Aar. Mine første Skridt, da jeg kom til Slagelse, var en Tur ud paa Kirkegaarden for at dvæle et Øjeblik ved vor kære Forstander Niels Eggerts Grav. Derefter gik Turen til Antvorskov. Hvor jeg glædede mig! Tænk, en hel Eftermiddag paa Antvorskov sammen med Venner og gamle Elever. Turen gik ud ad den krogede og smalle Slotsgade, jo Slotsporten er der endnu, ikke Spor forandret, ud ad Alléen med de prægtige Træer, og der ligger Bygmester Olsens Villa; en hel Mængde nye Huse er kommet, men dog saa meget gammelkendt. Saa kom Tvivlen op i mig: er det nu den rigtige Dag, er det i Dag, der er Elevmøde? Lidt hurtigere fremad, jo — der ligger Antvorskov, og Dannebrog er til Tops, det er i Dag, der er Elevmøde. Jeg gik atter langsomt og nød Synet af den prægtige klosterlignende Bygning, som Niels Eggert og Cecilie for godt et kvart Aarhundrede siden lagde Grundstenen til, til Samlingssted for Egnens Befolkning og unge fra hele Danmark. Nu stod jeg paa Skolens Grund, og Eggerts Ord paa første Side i Mindebogen fra Antvorskov stod levende for mig: „Lad Skolen dig minde om Venner derinde“, og Minderne fra den Gang vældede ind til mig, jeg maatte være lidt ene, jeg kunde ikke i dette Øjeblik gaa ind i Teltet, hvorfra jeg kunde høre glade Stemmer, jeg maatte en Tur om i Haven og ligesom komme lidt til mig selv igen, der var Fred og Ro, der kunde jeg i Tankerne genopleve mine fem Maaneder som Elev og senere mine mange Besøg som Soldat i Slagelse i Aarene 1913—14—15. Det var med tøvende Skridt, jeg nærmede mig Teltaabningen, vel var jeg paa et gammelkendt Sted, men jeg følte mig tildels som en fremmed. Hvad vilde der nu ske, var der Venner derinde, det var jo mange, mange Aar siden, jeg havde været

til Elevmøde. Og jeg maa sige, der var Venner derinde. Saa snart Forstander Nissen saa mig, blev jeg hjertelig modtaget, og med et: Kom her! der sidder nogle af Deres Elevkammerater! Og hvad saa jeg: Kristian Mortensen, Thise, Kristian Pedersen, Sandlyng. Hvor I dog lignede jer, I to kære Venner, selv om 25 Aar var gaaet, men hvor er I henne, alle I andre Elevkammerater fra den Gang? Hvorfor kom I ikke og var med til at fejre vort 25 Aars Jubilæum? Lidt senere kom Oskar Pedersen og Hans Larsen fra Harrested. Oskar kan stadig lide at diskutere, og Hans Larsen har sit gode Humør i Behold, men vi savnede mange, og efter Kaffen forsøgte vi at faa fat i flere, blandt andre vor fortræffelige Redaktør af „Blinkfyret“, Axel Jensen, men det var forgæves, vi var og blev kun 5, og jeg spørger igen: Hvor er I henne, du Rasmus Bent, Hvalløse, Rasmus Fast, Samsø, Jørgen Rasmussen, Myrup? Ja, jeg kunde blive ved at spørge efter jer, og jeg vil haabe, at mange gamle Elever af alle Aargange vil læse dette mit lille Bidrag til Aarskriftet og saa lade Minderne fra den Gang komme frem og til Sommer møde op til Elevmøde første Søndag i Juli, og jeg tør love jer en dejlig Dag, som I kan leve længe paa, og saa hjemme hver paa sin Egn gøre et Stykke Arbejde for vor gamle Skole Antvorskov, at dens Elevantal stadig kan øges.

Om Eftermiddagen hørte vi i Haven tre fortræffelige Foredrag, og jeg tænkte ved mig selv: hvor er du gaaet Glip af meget godt. At du ikke har holdt Forbindelsen med Antvorskov vedlige i alle disse mange Aar.

Klokken ringede, det var Spisetid, vi samledes atter i Teltet og fik serveret Oksesteg og Jordbærgrød, sikkert den traditionelle Ret i alle Aarene, men den er dejlig. Ved Bordet havde forskellige Ordet. Forstander Nissen meddelte os, at efter Bordet vilde der blive opført et Stavnsbaandsskuespil, som efter min Mening blev spillet ganske fortræffeligt, men jeg maatte bryde op under Skuespillet, da jeg skulde med Toget hjem.

Jeg havde genoplevet et Elevmøde paa Antvorskov, en herlig Eftermiddag paa Antvorskov Højskole, hvorfra jeg kunde tage meget med mig hjem, og jeg vil slutte med Eggerts Ord: Lad Skolen jer minde om Venner derinde.

HANS P. PEDERSEN

(Sandby).

Elev 1912—13.

1937—38.

Kære gamle Elever!

De Begivenheder ude i den store Verden, der lige har faaet Europas Folk til at skælve i Rædsel for Krigen, som det ikke syntes muligt at afværge, har vel sat sit Præg paa os alle. Det kan ikke undgaaes, at man kommer til at tænke sit ved at se, hvor koldblodigt Stormagterne ofrede et Folk, der havde stølet paa deres Løfter om Støtte. Ikke heller kan det undgaa at gøre Indtryk at se, hvorledes de Omraader, hvor der endnu hersker saadanne Tilstande, at Menneskerettighederne gælder, bliver mindre og mindre. At Tusinder og atter Tusinder af Mennesker i Lande, der er saa nærliggende, at mange af os har været der, maa flygte eller lide Forfølgelser paa Grund af deres Race, deres politiske Overbevisning eller deres kristne Tro, kan ogsaa nok kalde alvorlige Tanker frem hos os.

Alt dette gør, at Skolens mange Oplevelser Aaret igennem bliver underligt smaa og ubetydelige, og alligevel er det jo saadan, at den Alvor, de store Begivenheder kalder frem i os, ikke hæmmer Skolearbejdet, men langt snarere fremmer det ved at yde en Baggrund for det, vi arbejder med og deler med hinanden, maner os til at fordybe os saa meget mere i de Værdier af menneskelig og aandelig Art, vort Folk ejer.

Lad os alligevel blade lidt i Skolens Dagbog og se, hvordan Aaret gik.

Det begyndte med, at Eleverne paa Vinterholdet kom i et Antal af 54, senere kom 2 til, et godt og solidt Hold, der var gode Kammerater, og som vi altid var velgørende trygge over for.

Vi kom hurtigt i Gang med Arbejdet, fik valgt „Borgmester“ og vedtaget de sædvanlige „Love“.

Den 7. November holdt vi *Aabningsmøde*, hvor jeg selv talte om Eftermiddagen om „Hvad Krisen har lært os“. Efter Aftensmad læste „Lærertruppen“ Anders Olsens Skuespil „Maskinen“, der ved sin Skildring af Fredsidealistens Sammenbrud over for den materialistiske Verden fører en særdeles aktuel Tale. Mødet var godt besøgt, om Aftenen var Kaffebordene i Gymnastiksalen tæt besat. Det har i det hele taget været en stor Opmuntring for os her paa Skolen at mærke, hvordan Egnens Folk er sluttet op om vore „Aabent Hus“-Aftener. Vi er taknemlige for de mange, der ved at komme her er med til at gøre de Aftener festlige. —

Nogle Dage efter gik vi ind til Byen og fik af Provst Holmgaard forevist det gamle, ny-restaurerede Helligaandshus og bagefter Skt. Peders Kirke, der havde faaet sin rigtige, gamle Prædikestol istandsat, et ejendommeligt og fint Arbejde, som vi fik forklaret. Nyholm gennemgik Orglets Mysterier og spillede for os.

D. 10. Nov. fejrede vi Skolens 30 Aars Fødselsdag med Sanglege i Gymnastiksalen og Chokoladedrikning.

Næste Dag fik vi ved venlig Imødekommenhed fra Direktør Houby, Biografen, Lejlighed til for en billig Penge at se Filmen „Den gode Jord“. Jeg forklarede lidt om Filmen forinden i Tilslutning til nogle Foredrag, jeg netop var ved at holde om Kina, og næste Dag havde vi saa en Samtaletime om Enkeltheder i Filmen. Paa den Maade faar man dobbelt Udbytte af det, og ad den Vej kan Interessen og Forstaaelsen for gode Film udvikles. Senere paa Vinteren var vi paa lignende Maade inde og saa „Zola“-Filmen, der levendegjorde et Stykke Historie og et Menneskes lidenskabelige Kamp for at skaffe Retfærdigheden Sejr.

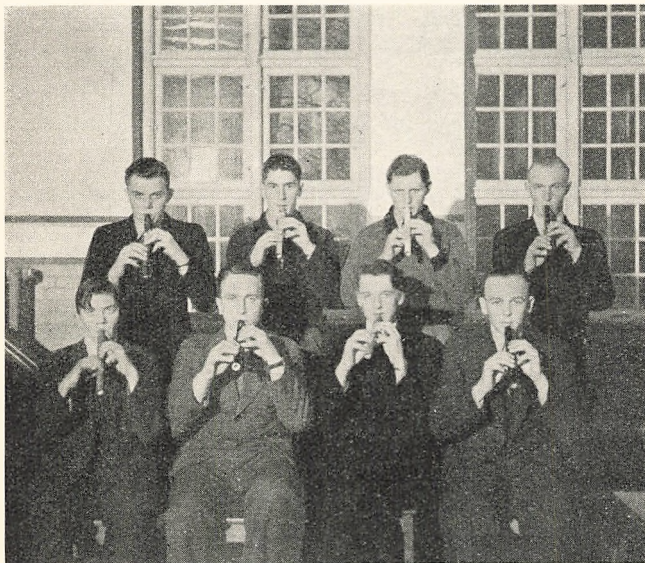
D. 13. var vi alle til Møde i Sønderjysk Forening, hvor Rektor West fra Sønderborg fortalte om Elsass-Lothringen og viste Lysbilleder. Desværre larmede det i et tilstødende Lokale, hvor „Landsbyen“ har til Huse, saa man hørte mere af det end af Foredraget, men Billederne var smukke.

D. 17. holdt Landboforeningens Fjerkræudvalg et Møde paa Højskolen. Emnet var: Hvorledes faar man en bedre Økonomi i Fjerkræholdet. Konsulenterne Buus, Ringsted, og Oluf Nielsen, Roskilde, talte, og der var stor Interesse, ogsaa blandt Eleverne, for de gode Raad, der blev givet. —

Kampen mod Smudslitteratur, eller som det snarere burde hedde: Kampen for bedre Læsning, satte ogsaa sine Spor her paa Egnen. D. 18. var vi til Møde i Casino, hvor Bibliotekskonsulent Jørgen Banke talte paa sin vante drastiske Maade.

Saa kom der en længere Periode med roligt Arbejde, de forskellige Særhold kom

i Gang. I Anledning af Stavnsbaandsjubilæet gennemgik jeg noget Landbrugshistorie, Mølbak havde Biologi, og Laursen samlede en interesseret Flok til Gennemgang af Foreningsliv og de forskellige Former for Ungdomsarbejde. Nyholm havde et Hold i Musiklære og ofrede desuden en Masse Tid paa at lære nogle af Eleverne at lave Blokfløjter og at spille paa dem.

Nogle af Nyholms Fløjtenister.

Heldigvis er det et meget stilfærdigt Instrument, idet det er saa vise- ligt indrettet, at Fløjten spiller falsk, hvis man blæser for stærkt i den. Der blev lavet nogle nydelige Fløjter, og de gav ved Afslutningen en fin lille Koncert — kan man maaske kalde det.

D. 12. December havde vi fuldt Hus igen. Det var et Delingsførermøde ledet af Forstander Krogshede, Gerlev, og Ingeborg Olsen. Formodentlig bliver det i Fremtiden sjældnere,

at Sorø Amts Skytte-, Gymnastik- og Idrætsforening gæster os, nu da den smukt beliggende Idrætshøjskole er rejst 6 km Sydvest for os. Er der Lejlighed til det, skal Gymnasterne nu ogsaa i Fremtiden være velkomne hos os.

I December havde vi Besøg af en islandsk Præst Gudjonsson, der holdt Foredrag om Island i vore Dage og viste Lysbilleder deroppe fra.

D. 21. holdt vi *Julemøde*, hvor Missionær Joh. Bittmann og Pastor G. Schiøler, Tølløse, talte. Det var saa sent op mod Jul, at en Del af de sædvanlige Deltagere ikke kunde komme, saa Tilslutningen var knap saa stor, som den plejer.

Da Eleverne for at kunne benytte billige Jernbanebilletter maatte rejse en Dag tidligere end normalt, holdt vi Juleafslutning samme Aften, og næste Morgen rejste Eleverne saa hjem — denne Gang uden at efterlade sig syge her. Til Gengæld hentede de naturligvis saa nogen Sygdom hjemme, saa vi efter Nytaar fik en Del Influenza og Forkølelse, især Hoste at slaas med.

Den første Søndag Aften, efter at Eleverne var kommet igen, glædede Elevforeningens Kasserer, Marie Henriksen, Dalmose, os med at fortælle sjællandske Historier. Og næste Søndag holdt vi saa *Vinterelevmøde*. Der mødte ca. 100 gl. Elever, og Nørgaard talte til dem ud fra Grundtvigs Salme „Vær velkommen, Herrens Aar“. Om Aftenen havde vi „Aabent Hus“, alle Pladser besat. „Staben“ læste Bernhard Jensens Skuespil „Post mortem“. Titlen betyder: Efter Døden, og Stykket skildrer en Biskop, en Professor og en Redaktør, der vaagner uden for Himmeriges Port. Efterhaanden viser det sig, at de befinder sig bedst et andet Sted. — Der var muligvis en Del Mennesker, der var kommet i Forventning om et Stykke af anden Art, idet Annoncen bød paa Skuespillet „Post-Morten“.

En Dag i Januar med fint Vejr bestemte vi at gaa en Tur med Eleverne ud til Jættestuen i Rævehøj. Flokken travede af med Mølbak i Spidsen, men Vejret var slaat om med Blæst og Kulde, og da Slotsbjergbyhøjene var naaet, ændredes Planen til et Besøg i Slotsbjergby Kirke. Pastor Warring kom til og holdt ikke blot et vejledende Foredrag om Kirkens og Stedets Historie, men bød endogsaa hele Flokken hjem, hvor Fru Warring trakterede med en herlig Kop Kaffe. Jeg var ude at holde Foredrag og tænkte med Gru paa Elevernes Tur i det Vejr, men blev fuldt beroliget, da jeg kom hjem og fik Beretning. Saadan er det at have venlige Naboer.

Sidst paa Maaneden havde De vestsjællandske Ungdomsforeninger Møde paa Højskolen. Ved Planlæggelsen af Mødet tog vi en gammel Idé op, og den viste sig at slaa godt an. Hver af Foreningerne skulde møde med sit Program for et Kvarterstids Underholdning. Paa den Maade fik vi et Par Timer med Korsang, Sketch, Tableauer og Folkedans — en festlig Aften.

Søndag d. 6. Februar var der igen Delingsføreremøde, der sluttede med Musikunderholdning ved Nyholm og hans Orkester.

Næste Dag besøgte vi „Rødkildegaarden“ og nød godt baade af Konsulent Olsens og Gunnar Christensens erfarne Tale og af sidstnævntes Frues gode Kaffe bord.

Søndag d. 13. Februar talte Rabbiner Dr. Marcus Melchior ved „Aabent Hus“-Aften om Jødedommen. Den store Forsamling fulgte interesseret det gode og smukke Foredrag om det jødiske Livssyn og de gamle religiøse Skikke. Ved Kaffe bordet var der flere, der havde Ordet for at rette Spørgsmaal og knytte Bemærkninger til.

D. 16. havde vi Sorøtur i straalende Solskin med stille, klart Frostvejr. Vi gik i sluttet Marchkolonne de 18 km, spiste Frokost og saa Kirken og Museet. 22 Mand + Mølbak og Stig Pedersen gik ogsaa hjem. Vi andre havde ikke Tid eller maaske rettere Tær til det.

Et Par Dage efter havde vi politisk Valg paa Skolen. Resultatet skal jeg efter Sæd-

vane ikke sige noget om, men det er den mest saglige politiske Elevdiskussion, jeg til Dato har hørt, nogle af Indlæggene var helt mesterlige.

De politiske Bølger jævnedes hurtigt ud, især fordi det trak op til Fastelavnsbal. Salen blev under Mølbaks Ledelse smykket paa ny og original Maade. Da Gæsterne efter Middagen med Musik i Spidsen marcherede ind i Salen, var den forvandlet til et Dampskibsdæk med Kommandobro, Rat, Kahytsdøre og Luftventilrør. Mellem Dansene serveredes Læskedrikke paa Kommandobroen.

Næste større Begivenhed var Københavnsturen, der forløb omtrent som sidste Aar. I Stedet for Lufthavnen tog vi til Skibsværftet paa Refshaleøen, og senere paa Dagen saa vi Telefonhuset. Om Aftenen var vi i Det kgl. Teater, hvor vi takket være Teaterchefens Velvilje sad billigt paa meget fine Pladser og saa „Der var engang“. Selv om adskillige havde set det før — eller maaske netop derfor — var det en Oplevelse at se det, saadan som Det kgl. Teater kan gøre det.

Sammen med 23 muntre Karle overnattede jeg saa paa Vandrerherberget og gyngede, som jeg plejer, hele Natten, fordi de sammenkoblede Køjer gynger, naar bare een vender sig. Og der er jo altid en, der vender sig.

Sammen travede vi saa rundt i Byen næste Dag; om Eftermiddagen afløstes jeg af Stig Pedersen, men de andre maatte blive ved, lige til Bilen om Aftenen kørte os hjem. Maa jeg lige her prale med, at hele den 2 Dages Tur kostede 13,65 Kr. pr. persona, alt iberegnet!

Lørdag d. 12. var vi paa Tur igen. Denne Gang gik det til de navnkundige Besætninger ved Tjustrup, hvor Konsulent Olsen viste om og forklarede. Jeg kender ingen, der som han ikke blot kan slaa paa de Strenge, der interesserer unge Landmænd, men ogsaa pege paa alt det, der kan give de unge nyt Mod og Lyst til at tage fat med „alt, hvad en Bonde maa gøre“. At hans Frue i Forsamlingshuset gav Kaffe og Masser af Kage til os alle, tilføjes med Tak.

Næste Dag havde vi „Aabent Hus“, det sidste i Vintersæsonen. Museumsinspektør, Dr. phil. Brøndsted fortalte om Oldtidsforskningen og viste Lysbilleder, især af Slagelse-egnens mange Oldtidsminder, og ved Kaffebordet blev der Lejlighed til ved Spørgsmaal til Taleren at uddybe Emnet yderligere. —

Nu er Tiden kommet til at berette om Vinterholdets Stordaad. Det var, som alle husker, et ualmindelig mildt Foraar. Under saadanne Forhold er det undertiden godt at suspendere Undervisningen lidt og tage fat udendørs. Og det var saa heldigt, at Christian, vores Gartner, inden han tog paa Havebrugsskole, ved Pløjning i Havens nordvestre Hjørne var stødt paa en stor Sten, hvis Overflade han saa havde afdækket. Nu bad jeg Eleverne grave den fri, og de tog fat. Men som de kom i Jorden, voksede

Stenen, saa vi var ved at tro, at den ingen Ende havde. — Omsider havde vi da faaet gravet ned om den paa alle Sider, men nu var Problemet at faa den op. Ogsaa i en saadan Situation er det godt at have en Mølbak. Han fik fat i vældige Løftestænger, og som Oldtidens Kæmper, der ikke kendte hverken „Falck“ eller „Zonen“, baksede Eleverne

Med 60 Mands Kræfter.

og han den store Kolos op til Overfladen, op paa Ruller; og med 60 Mand spændt for gled den saa af Sted op gennem Nøddegangen om i Gaarden, hvor den træt lagde sig til Hvile ved Laursens Hæk, til vi engang fandt paa, hvad den kunde bruges til. Derom senere. Lærer Jensen, Bildsø, hvis store Kræfter og ikke mindre Stemme gjorde god Gavn ved Arbejdet, boede hos os i den Tid og hjalp med.

Vinteren lakkede mod Enden, og Skolen med den. Vi naaede endnu en Tur ud, nemlig til „Idagaard“, hvor Inspektør Ahrnung viste os om i Gaard og Have, hvorefter Fruen bænkedes os ved et dejligt Kaffebord paa Kornloftet. Desværre skal vore venlige Naboer nu rejse, idet Ahrnung har overtaget en større Herregaard paa Lolland i Forpagtning.

Et interessant Foredrag om Stjerneverdenen fik vi en af de sidste Aftener af Lærer Kæstel, Arløse. Saa kom Forældremødet, hvor Stig Pedersen med et stort Hold (næsten alle var med!) gav en flot Opvisning, og jeg holdt Foredrag. Om Aftenen spillede Elevorkestret, og ved Kaffebordet vekslede Sang og Taler.

Næste Dag Grisekilde med Revy, og saa den sidste Dag med Afslutning i Mindet om meget godt, vi i Vinterens Løb havde delt med hinanden og lært af hinanden.

Saa rejste Vinterholdet. Hovedrengøringen begyndte, og jeg stak af paa Foredragsrejse til Jylland.

I et Frikvarter.

3. Maj kom *Sommerholdet*. Jeg skal ikke nægte, at vi havde lidt svært ved at komme over Skuffelsen over, at vi ikke kunde spore Fremgang i Tal. Men da Skuffelsen havde sat sig, oplevede vi alle sammen igen Glæderne ved et lille Hold, som i langt højere Grad kan blive en Familie, vi lever os sammen med. Paa mange Maader kan det gøres hyggeligere og hjemligere, og alle bliver Kammerater med hinanden. Ikke mindst det er et Gode.

Frk. Margrethe Nielsen var igen Vævelærerinde og fremtryllede med sine flittige Piger en utrolig Mængde af smukke Vævearbejder.

En ny Kraft var føjet til „Staben“, idet Mølbak Skærtorsdag blev gift med Agnethe Bøttger Jensen, Datter af Forstander Aage Jensen, Hadsten. De flyttede efter en Bryllupsrejse til Tyskland op i Lejligheden paa 3. Sal. Fru Mølbak er uddannet paa Snoghøj, og hun ledede saa i Sommer Gymnastikken og uddannede 7 Delingsførere.

8. Maj holdt vi Aabningsmøde i et forrygende Stormvejr. Alligevel var der godt Besøg. Om Eftermiddagen talte jeg om Mindernes Betydning og Mølbak om Niels Finsen. Om Aftenen læste jeg Kaj Munks lige udkomne Skuespil „Han sidder ved Smeltediglen“.

Den 18. havde vi Besøg af Taastrup Husholdningsforening. De kom i et øsende Regnvejr, men var straalende glade, for Regnen var tiltrængt. De saa Højskolen og hørte lidt om Arbejdet, og efter Spisning læste jeg højt for dem.

Først den 22. vovede vi os ud paa en længere Cykletur. Det var Sognefoged Chr. Petersen i Tjustrup (Sommerholdet 1937 husker vor Tur derned), der igen havde indbudt hele Skolen. Vi drak Kaffe i den dejlige Gaard og gik en Tur langs Søen, og senere spiste vi vor Aftensmad og fik The til. Tiden gik hurtigt med Sang og hyggeligt Samvær.

Kristi Himmelfartsdag kom 85 Værksteds- og Remisearbejdere, der var paa Feriekursus. De vilde gerne se Højskolen og høre om den. Vi var i Klosterruinerne, og om Aftenen underholdt vi hinanden med flerstemmig Sang, Film og Recitation, især husker jeg en, der fortalte Maglekilde-Petensen-Historier saa livagtigt, at vi i Begyndelsen troede, at det var hans egen Fortælling.

Saa kom Pinsen, og alle Eleverne rejste enten hjem eller paa Besøg hos hinanden.

Den 12. Juni deltog vi i De vestsjællandske Ungdomsforeningers vellykkede Udflugt til Stignæs. Først saa vi Borreby, senere de gamle Bastioner paa Stignæs og hørte der Foredrag af Lærer Hammer, Boeslunde. Om Aftenen var vi samlede i Stignæs Forsamlingshus og saa Dilettantkomedie.

Johan Th. Skovgaard og Medhjælper i Gang med Stenen.

Den 15. deltog vi i Det unge Grænseværns Genforeningsfest. Mølbak er blevet Formand for Sorø Amts D. u. G., saa vi har gennem ham nær Forbindelse med det gode Arbejde, den Forening gør.

En Lørdag i Juni glædede Skolens gamle Lærer, nuværende Kommuelærer i Slagelse, Oscar Hansen og hans Frue os med Musikunderholdning og gav Is til os alle; de beklagede, at deres Lejlighed var for lille, ellers vilde de gerne have haft os alle som Gæster i deres Hjem.

Søndag den 19. var vi inviteret til Slotsbjergby Præstegaard. Fru Warring bød os ind til et righoldigt Kaffebord, og Pastor Warring viste os den gamle Kirke og fortalte dens Historie. Siden legede vi i Haven og spiste til Aften, inden vi tog hjem.

Juni Maaned blev ellers præget af Forberedelser til den store Stavnsbaandsfest. Længe i Forvejen havde vi bestemt at bruge den store Sten, vi havde fundet i Haven, til Mindesten for Stavnsbaandets Løsning. Jeg fik Kunstneren Johan Thomas Skovgaard, en Søn af Joachim Skovgaard, til at se paa den og give Udkast til Anbringelse af en

Indskrift. Og efter Pinse kom han med en Stenhugger og gik i Gang med Arbejdet.

Men der var andet, der tog mere Tid. Ved Festen skulde vi opføre et Skuespil, og vi fik fat i gode Venner i Omegnen til at spille med. De unge fra Egnen, der hver 14. Dag kom til Folkedans, skulde ogsaa med; ialt var vi ca. 60 optrædende, saa det var

ikke noget lille Arbejde at faa alt til at klappe.

Ved „Zonen“s Hjælp fik vi Stenen rejst paa Plads nogle Dage inden. Flagstangen var forinden flyttet en Snes Alen mod Syd, og paa dens Plads blev nu Stenen sat og foreløbig hyllet ind i Lagener.

Vejret havde, som bekendt længe været daarligt, men d. 22., som vi havde fastsat til Festen, blev den første rigtige Solskinsdag, vi længe havde haft.

„Paa Trolleborg“. Grev og Grevinde Reventlow og Digteren Jens Baggesen.

Festen begyndte Kl. 3, Pigerne, der solgte Adgangstegn, var klædt i Nationaldragter, og omme i Haven holdt Forstander Johs. Petersen-Dalum et Foredrag om Stavnsbaandets Løsning, hvorefter den gamle Redaktør Hans Jensen levende fortalte om Bondeliv i gamle Dage. Saa gik vi om i Gaarden, og her afslørede jeg Mindestenen og holdt den Tale, der er trykt andet Steds i Aarsskriftet.

Efter Aftensmad drog vi af Sted til den Festplads, Slagelse Kommune har ladet lave nede ved Teglværket. Her er en af Danmarks skønneste Friluftsscener. Tilskuerne sidder som i et Amfiteater og ser ud over de græsklædte Bakker ind mod Sorøskovene. Mølbak havde fremtryllet et Sceneri med Bindingsværksgaarde, Vippebrønd og Bystævne. Og her spillede vi saa Dr. Ussings præmierede Skuespil „Paa Trolleborg“. Da vi tilsidst alle gik op over Bakken i stort Fakkeltog, var jeg helt ked af ikke ogsaa at kunne være Tilskuer.

Nogle Aviser meddelte næste Dag, at der havde været 3—4000 til Festen. Det var nu med et mildt Ord Overdrivelse; der var om Eftermiddagen 3—400 og om Aftenen

ca. 700, og det var noget mindre, end vi havde ventet, men alle, der kunde krybe eller gaa, var jo i de Dage inde til Festerne paa Bellahøj. —

Samme Uge var vi selv derinde, idet vi rykkede vor Stortur frem til d. 24. og 25. for at kunne faa den store Udstilling at se. Københavnsturen forløb ellers efter det sædvanlige Program:

Grundtvigskirken, Vett & Wessels Væverier, Na-

tionalmuseet, Diakonissestiftelsen, Bellahøj. Det sidste Sted traf vi saa mange gamle Elever, at vi saamænd kunde have holdt stort Elevmøde derinde.

„Paa Trolleborg“. Bystævnet.

„Paa Trolleborg“. Slutningsscene.

Vi sov paa Vandrerherberget i Hestgardekaseren og kørte næste Morgen til Helsingør, med Færgen til Hålsingborg, videre i Rutebil til Kullen, og gik en skøn, spændende Fodtur langs Nordkysten ud til Spidsen.. Det kan jo ikke nægtes, at det regnede noget, og vaade blev vi, men Kullen er ogsaa smuk i Regnvejr, var vi enige om. Paa

En Flok 10 Aars Jubilarer.

Tilbagevejen til Hålsingborg plyndrede vi et Keramikudsalg for at have Erindringer fra Sverige. — Aftensmaden indtog vi ude ved Kronborg, og efter en Tur rundt om Slottet kørte vi til Fredensborg, og baade dér og i Frederiksborg Slotspark naaede vi at gaa en Tur rundt og faa Indtryk af Stedet.

Paa Grund af Biluheld blev Hjemturen temmelig forsinket, men ikke mindre spændende. — Søndagen var i egent-

ligste Forstand Hviledag. —

Næste store Begivenhed var *Elevmødet*. Til vor Glæde svigtede Besøget ikke. Allerede om Formiddagen var mange kommet. Gudstjeneste fik vi ikke i Aar, da Pastor Dael blev syg. I Stedet for sang vi saa Morgensang herhjemme, og Mølbak talte Kl. 11. Om Generalforsamlingen fortæller Formanden andet Steds. Nede i Haven talte saa Nørgaard, Laursen og jeg. Ved Aftensbordet blev der ogsaa talt, og ved det traditionelle Mandtal saa vi, at der var mødt en hel Del Jubilarer, ogsaa 25 Aars-. En af dem, Fabrikant H. P. Hansen, Roskilde, fortalte kønt om, hvad Skolen havde betydet for ham. Aargangen 1927—28, hvortil — som Arne Hansen sagde — jeg ogsaa hørte, hilste paa hinanden og opfriskede ogsaa mange gode Minder. Om Aftenen opførte vi saa igen „Paa Trolleborg“, men denne Gang paa hjemlig Grund.

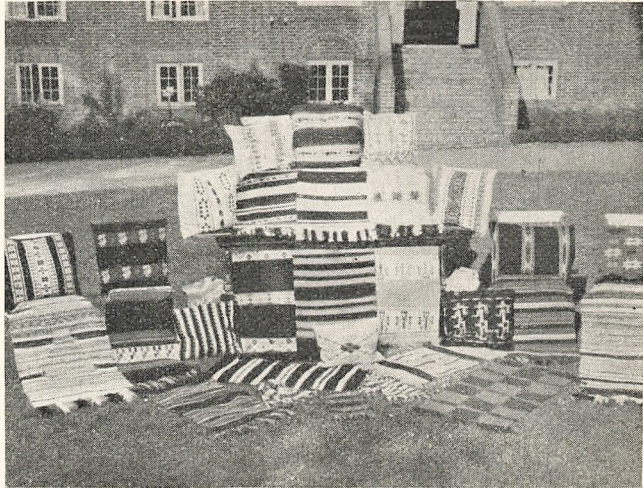
Elevmødet er nu Sommerens Højdepunkt, i hvert Fald for os, der arbejder her. Det er en Glæde at se, hvor mange der kommer langvejs fra for at være med. Mange kommer allerede Lørdag Eftermiddag, hvad vi er meget glade for; saa er der da lidt

mere Mulighed for at faa talt med hinanden. — Om Mandagen var det desværre for koldt til at følge Traditionen og tage til Stranden. Vi tog i Stedet for til det snart vidtberømte Trelleborg og havde Kaffen med derud.

Næste Aften fortalte Søster Elna Larsen os om Diakonissestiftelsens Historie og viste nogle udmærkede Lysbilleder til.

Den 6. var hele Skolen inviteret til Høve i Bil. Eleverne sang flerstemmig Sang, og Lærerne opførte „Nej“. Efter Kaffen legede vi Sanglege.

Den 10. tog vi til Sorø, hvor vi om Aftenen saa Det kgl. Teaters Skuespillere opføre „Elverhøj“ i Akademihaven. Elevforeningen forærede Sommerpigerne Billetterne.

Noget af Sommerfliden. Væveudstillingen.

Lørdagen derefter havde vi Sommerbal med en Mængde flinke „Adolf“er, der trods Varmen svingede Pigerne, festligt og fornøjeligt. —

Snart gik Tiden, Afslutningen nærmede sig. Sidste Søndag havde vi Forældredag med mange Gæster, Gymnastikopvisning og Foredrag af mig om „Per Gynt“. Eleverne opførte en Akt af „Barselstuen“, sang flerstemmig og dansede Folkedans, saa de havde travlt den Dag.

Næste Aften sluttede Folkedansaftenerne. Hver 14. Dag Sommeren igennem havde unge fra Egnen været med til at danse under Fru Mølbaks Ledelse og til Svend Jensens Spil.

I Løbet af Sommeren var Eleverne Gæster forskellige Steder foruden de nævnte: hos Rigmor Christensens Forældre i Hemmeshøj, hos Nyholm, der viste dem Skt. Peders Kirke og forklarede Orglet, hos Gunild Nielsens Forældre i Serdrup, hos Søster Korsbæks Forældre i Skelskør og Ane Marie Truelsens Forældre paa Guldagergaard. Det er dejligt at komme ud sammen paa saadanne Ture og møde Venlighed i disse gode Hjem. Sidst paa Maaneden naaede vi da ogsaa at faa rigtig Sommer og at komme til Stranden.

Den 31. rejste Eleverne saa af Sted. Vi sender i Tankerne ofte mange venlige Hilsner til det Sommerhold, som vi blev saa glade ved at arbejde med.

Saa rejste vi alle hver til sit og nød Ferien. Et Vandrelaugkursus, vi skulde have haft sidst i August, blev ikke til noget, saa vi tog os et Par ekstra Dage i Sommerhuset paa Stevns. —

Fra Kullenturen.

Efteraaaret er for os Højskolefolk præget af Møder, Kursus og Foredragsrejser. De sidste blev afkortet betydeligt paa Grund af Mund- og Klovesygen. Jeg fik 16 Foredrag aflyst, deraf 14 i Jylland.

Den 2. Septbr. holdt de vestsjællandske Fri-skoler deres Møde her med Forstander Skriver, Glamsbjerg, og Biskop Rud som Talere.

5.—7. September holdt Biskop *Rosendal* Møde her med Præster fra sit Stift, ca. 90 i Tal. Det var en Oplevelse for os at deltage i det, baade de gode Foredrag, Forhandlinger og senere Drøftelserne rundt i vore Stuer. —

Den 10. afholdtes *Landsbyskolernes Dag*, hvor Amtsskolekonsulent Herluf Jensen indledede en Forhandling om Religionsundervisningen, og jeg en om Lærerne og de unge. Om Aftenen var der Musikunderholdning.

Saa kom vort eget *Efteraarsmøde*, der var godt besøgt alle tre Dage. Om Søndagen talte jeg og Undervisningsministeren (for at nævne det i rigtig Tidsfølge), de følgende Dage Pastor Ulrik Balslev, Ejby, om Kina, Pastor Thorvald Balslev om Kirke og Menighed, Seminarieforstander Vinther, Silkeborg, om Skoleloven og Direktør Thomas P. Hejle om Kunsten og Folket.

De tre Aftener havde vi Oluf Ring med en Sangaften, Museumsdirektør Nørlund med Lysbilledforedrag om Slagelseegnens Kirker og Direktør Hejle med en Jakob Knudsen-Oplæsning.

I Dagene 25.—28. September var vi Værter for et Kursus af meget ejendommelig Art. Det var 135 unge jødiske Landvæsenselever, der var samlet her for at fejre jødisk

Nytaa. De var fra Tyskland og skulde efter endt Uddannelse her i Landet rejse til Palæstina. Det var underligt at tænke paa de Forhold, alle disse friske og intelligente unge Mænd og Kvinder kom fra, og dem, de gik ind til, og som vi fik forklaret af en Jøde, der kom direkte fra Palæstina for at instruere om Forholdene dernede. Det var ikke lyse Billeder, der rullede frem for dem, men Glæden over i nogle Dage at være sammen slog alligevel igennem, og det til Trods for, at vi netop i de Dage med stadig Angst lukkede op for Radioen, om Krigsbudskabet nu skulde komme. — Det var en gripende Oplevelse at lære disse Mennesker at kende, og ofte gaar vore Tanker til dem, ikke mindst nu, hvor den sidste Rest af menneskelig Følelse for dem hos Magthaverne i deres Fædreland synes uddød. —

D. 15.—18. Oktober fik vi igen fuldt Hus. Det var Pigespejderne, der holdt Førerkursus. Vi var glade for ogsaa at lære, hvordan Arbejdet drives i de Kredse.

Sidste Kursus var den 22. og 23. Oktober, hvor Sorø Amts Afdeling af Det unge Grænseværn holdt Kursus under Mølbaks Ledelse. Det var godt tilrettelagt og bød paa solide Oplysninger og gode Foredrag. —

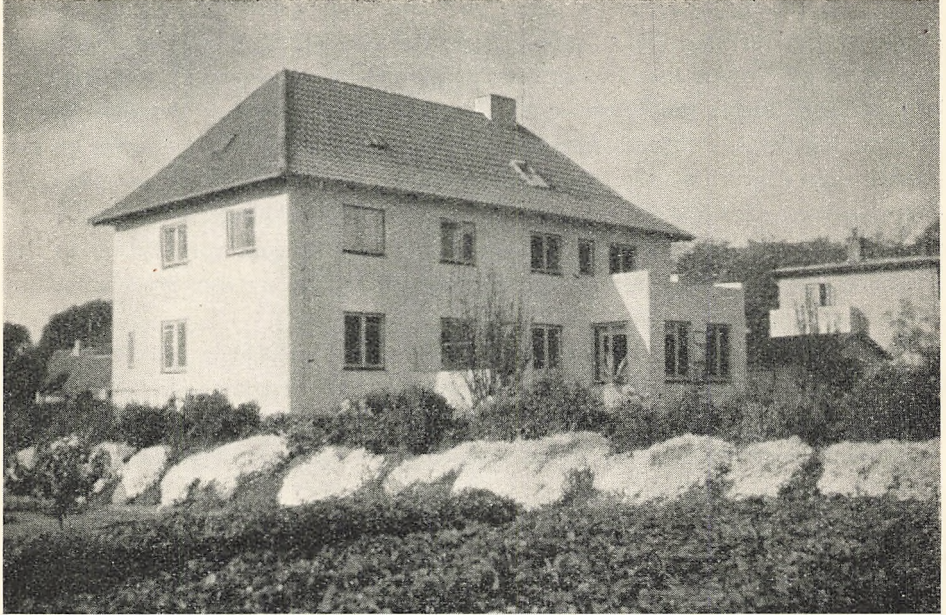
Og saa er jeg kommet til Ende med Dagbogen. Vinterskolen er begyndt; en Tid saa det ud til, at Holdet skulde blive mindre end sidst, men der er kommet en Del Efternølere, der var forhindrede i at komme ved Skolens Begyndelse, saa det ser ud til, at vi faar mellem 50 og 60, og det er vi meget glade for og er gaaet i Gang med Arbejdet med godt Haab.

Inden jeg slutter, vil jeg dog fortælle Vinterholdet 37—38, at Jørgen Hansen, Sludstrup, døde i Sommer af Lungebetændelse. Vi husker alle hans lille glade Ansigt; jeg skal fra hans Moder bringe Kammeraterne en Tak, fordi I var saa gode imod ham.

Til Slut en Tak til jer alle fra os her paa Skolen for mange Hilsner i Aarets Løb, til Jul, til Elevmødet og ved andre Lejligheder. Tak for hver Gang, I tænker med Venlighed paa jeres gamle Skole. Og saa en glædelig Jul!

Jeres hengivne

INGE og ERIK B. NISSEN.

Et Par Ord skal ledsage Billedet af vor Villa, som Aarsskriftets Redaktion har ønsket at bringe. Den ligger ud mod den aabne Mark med Udsigt til Højskolen og Lise-lund, lidt borte fra Slotsalléens Billarm. En Have paa $\frac{1}{2}$ Td. Land omgiver den. Frit som den ligger, faar den rigeligt af Sol og styrkende Blæst (maaske er det rigtigt at gøre opmærksom paa, at Billedet er taget ved Sommertid — det er altsaa blomstrende Stenplanter og ikke Sne, man ser). Rummelig er Villaen, lidt for rummelig nu, da de fleste „Unger“ er fløjne fra Reden. Det er de nemlig. Helge studerer Statsvidenskab i København, og hvad det kan føre til, er jo ikke godt at vide. Ingrid har valgt at læse ved Tønder Seminarium, i Spændingens Land, og Kirsten er paa et 10 Maaneders Skoleophold i Korinth (paa Fyn da og ikke i Grækenland). Vi tre tilbageværende lever vel, som de tre bortdragne gør det. Vi har fuldt op af Arbejde, men min Kone føler vel, at den store Husholdning vilde overstige hendes Kræfter. — En Tak vil jeg gerne bringe for venlige Hilsener til min 60aarige Fødselsdag nu sidstleden August, som bl. a. min Kone gjorde festlig for mig ved at samle gode Venner til et sommerligt Gilde. Antvorskov Teglværks Brand hen mod Midnat leverede gratis Fyrværkeri. Jeg har svaret paa de fleste Hilsener, men en og anden Adresse mangler jeg, og nogle Svar er kommen tilbage paa Grund af ufuldstændig Adresse. Og saa ønsker vi tre hjemmenværende — de tre fraværende, der kommer hjem til Jul, sikkert ogsaa — alle gamle Elever en vel-signet Julefest og et godt Nytaar.

FRED. NØRGAARD.

Noter og Nyt.

Lærerkredsen. Ved *Sommerskolen 1938* virkede følgende: Læge Henrik Larsen, Thorvald Laursen, Keld Mølbak, Fru Agnethe Mølbak, Erik B. Nissen, Fru Inge Nissen, Frk. Margrethe Nielsen, Organist Hans Nyholm, Fred. Nørgaard.

Ved *Vinterskolen 1938—39*: Axel Gadegaard, Læge Henrik Larsen, Thorvald Laursen, Keld Mølbak, Fru Agnethe Mølbak, Erik B. Nissen, Fru Inge Nissen, Fred. Nørgaard, Konsulent Martin Olsen.

Stig Pedersen, der søgte ind ved Statsskolen, rejste ved Vinterskolens Slutning. Vi siger ham Tak for hans Arbejde her. I hans Sted virker som Gymnastiklærer og Leder af Delingsføreruddannelsen *Axel Gadegaard*, der er uddannet ved Nr. Nissum Seminarium, Ollerup og Statens Gymnastikinstitut.

Ogsaa Frk. *Nielsen* ser det ud til, at vi skal sige Farvel til. Hun gennemgaar en Kur for at blive helt rask og mener derfor, at hun ikke kan komme til Sommer. Det vil vi alle beklage, men først sige hende Tak for alt godt og Tak for den Interesse, hun vakte for Vævningen paa de to Sommerhold, og dernæst udtrykke Haabet om igen ad Aare at se hende blandt os.

Vor Køkkenchef, *Esther Madsen*, begyndte i Foraaret et Pensionat i Odense. Det gaar godt, og flere gamle Elever har allerede besøgt hende og nydt hendes gode Mad.

Foruden det store Elevmøde her paa Højskolen den første Søndag i Juli holdes der som bekendt hist og her *Elevmøder* for de fjernere boende. Saadan har vi i Aar haft Elevmøde for *Ringkøbingegnen* hos Anker Hedemark, Rindum (Elev 1930—31), i April, for *Ribeegnen* i September, hvor Laursen og jeg talte, og for *Aalborgegnen* i Oktober, hvor Nørgaard og jeg talte.

Under *Efteraarsmødet* kan gamle Elever og andre interesserede bo paa Skolen, naar Meddelelsen derom sendes i Forvejen.

Elevforeningens Bestyrelse består af: Formanden *Arne Hansen*, Rislev, Næstved, *Vagn Hansen*, Sædder, Thureby, *Peter Hell*, Lambjerg, Kirkehørup, *Olav Friis*, Flakkebjerg, Frk. *Astrid Bendtsen*, Vesterbro 10, Odense, Frk. *Grethe Korsbæk*, Skelskør, og Frk. *Marie Henriksen*, Dalmose.

Elevforeningens Kasserer er Lærer *K. Mølbak*, Antvorskov Højskole.

Elevforeningens Adresse er: Antvorskov Højskoles Elevforening, Antvorskov Højskole, Slagelse. Postkonto 11593.

Elevmødeteltet, der ejes af Elevforeningen, kan faas til Leje ved Henvendelse til Bygmester Johs. Olsen, Slotsalléen, Slagelse.

Artikler til Aarsskriftet kan sendes til Formanden, Kassereren eller til Forstander Nissen.

Delingsføreruddannelse fik: Thyge Hansen, Ejner M. Juul, Svend Aage Jensen, Peter Højris Larsen, Poul Madsen, Olaf Nielsen, Hans Erling Olsen, Harald M. Olsen, Kristoffer Ovesen, Hans Schmidt.

Ellen Henriksen, Inger Marie Korsbæk, Agnes Madsen, Kirsten Margrethe Nielsen, Marie Pedersen, Kamma Pedersen, Ane Marie Truelsen.

25 Aars Jubilarerne.

Vi venter stor Tilslutning til Elevmødet d. 2. Juli af *Aargangene 1913—14* og *Sommeren 1914*. Skriv til hinanden og aftal at mødes!

10 Aars Jubilarerne.

Det er *Vinterholdet 1928—29* og *Sommerholdet 1929*. Aftal at mødes den Dag paa jeres gamle Skole!

Aarets Elevhold.

Vinterskolen 1937—38.

Peter Andersen, Øster Breum, Jebjerg.
Jens Chr. Christensen, Øster Breum, Jebjerg.
Ejnar Christensen, Høkerup, Braade.
Niels Christensen, Herstedøster, Glostrup.
Vilhelm Drescher, Ø. Velling, Langaa.
Frede Eliassen, Ørby, Koldby, Samsø.
Aksel Hansen, Ærtebjerggaard, Vindinge, Roskilde.
Carl Hansen, Harrested, Sludstrup.
Børge Hansen, Krogholm, Stenløse.
Frank Hansen, Nørregd., Stege.
Hjalmar Hansen, Hejninge.
Holger Hansen, Lysholm, Haslev.
Jørgen Hansen, Svendsholm, Sludstrup.
Thyge Hansen, Aalebæk, Borre.
Bruno Jensen, Arløse, Sandved.
Ejner M. Juul, Haastrup.
Peter Junker, Rens, St. Jyndeved.
Poul Johnsen, Lyderslev, St. Hedinge.
Sv. Aage Jensen, Gedser.
Aksel Jørgen Hansen, Tornekær, Lundby.
Niels Peter Larsen, Tostenæs, Askeby, Møen.
Peter Højris Larsen, Højrisgaard, Haslev.
Svend Larsen, Læshøj, Højby.
Hans Lydiksen, Skibelund, Gabøl.
Otto Madsen, Vallensved, Fødby.
Poul Madsen, Tjæreby Mark, Haslev.
Erling Mathiasen, Bidsinge, Stege.
Jakob Mathiasen, Umanak, Grønland.
Aksel Mathiesen, Traadsbøl, Bovrup.
Christen Nielsen, Stenlille.
Ejlar Nielsen, Forlev.
Erling Friemann Nielsen, Glarbogaard, Koster, Stege.
Ernst Ellebjerg Nielsen, Hesselby, Skælskør.
Knud Nielsen, Havrebjerg.
Olaf Nielsen, Slotsbjergby.
Sofus Høeg Nielsen, Skuderløse, Braaby.
Jørgen Nissen, Brøndlund, Gabøl.
Frimodt Olsen, Skørpinge, Faardrup.
Hans Erling Olsen, Sognefogedgaarden, Rødvig.
Harald M. Olsen, Rødstofte, Vordingborg.

Holger Skov Olsen, Straamosegaard, Stenløse.
Svend Aage Olsen, Bryggerhøj, Asnæs.
Kristoffer Ovesen, Lombjerger, Ringe.
Otto Petersen, Arløse, Sandved.
Børge Pedersen, Bjerregaard, Tornby.
Hans Pedersen, Henninge, Rudkøbing.
Johs. Chr. Pedersen, Dysagergaard, Fuldby, Sorø.
Gerner Petersen, Gimsing, Struer.
Hans Chr. Petersen, Sdr. Næraa, Aarslev.
Christian Rasmussen, Stolbrolykke, Guderup.
Svend Rasmussen, Lou.
Hans Schmidt, Engesvang, Brørup.
Anker Stendal, Gryderup, Boeslunde.
Kaj Sørensen, Ormidslev, Forlev.
Børge Lund-Thomsen, Jelshus, Jels.
Verner Vestenskov, Gammelby, Munkeby.

Sommerskolen 1938.

Inger Abildgaard, Klarup.
Grethe Andersen, Gudbjerg, Gudme.
Mariane Bertelsen, Stavad, Manna.
Rigmor Christensen, Hemmeshøj.
Sigrid Ellegaard, Svanninge Mark, Faaborg.
Ellen Hansen, Jenslev, Kirke Saaby.
Ellen Henriksen, Kalundborgvej 24, Slagelse.
Ninna Jacobsen, Brøndum, Løgstør.
Asta Jensen, Hesteskogaarden, Klippinge.
Ellen Hauge Jørgensen, Skolegade 25, Silkeborg.
Kirstine Kaad, Mindebjerg, Hørup.
Søster Korsbæk, Skælskør.
Ellen Larsen, Arninge, Dannemarre.
Helga Lange, Vindeby, Askeby, Møen.
Agnes Madsen, Fruerby, Sdr. Felding.
Valborg Friis Madsen, Bodehavegrd., Bruntofte, Eskildstrup.
Kristine Margrethe Nielsen, Højby.
Gunild Nielsen, Serdrup.
Eleonora Pedersen, Østbo, Gerndrup, Brørup.
Elna Pedersen, Ellerup, Gudme.
Marie Pedersen, Skamby.
Sigrid Ammentorp Petersen, Ullemark, Stege.
Erna Sørensen, Østergaard, Haarlev.
Marie Vincenz Sørensen, Tornemark, Sandved.
Ane Marie Truelsen, Guldagergaard, Skælskør.

Peder Ravnhøj død.

En Høstdag i Aar gik den Tidende over Stevns: Peder Ravnhøj, Lund, er død! Og straks tegnede sig for alle os, der kendte Peder Ravnhøj, Billedet af en anden Høst og en anden Livsafslutning end det, der i de Dage foregik paa Markerne om de stevnske Gaarde.

Det er paa sin Plads, at Ravnhøj faar ristet en Minderune i Antvorskov Højskoles Aarsskrift, idet han var Elevforeningens første Formand og Skolens trofaste Ven og Forkæmper.

Jeg har liggende foran mig her Aarsskrifterne fra 1912 og 13, begge indeholdende et Par Smaastykker af Ravnhøj; han skriver ikke blot som den formelle Formand med Redegørelse for Aarets Arbejde, men mere som den hjertevarme Ven. I hans Artikler forekommer Ordene Kirke, Tale, Sang, Minde, Gensyn, Sommer; men for os, der kendte ham, er disse Ord ikke blot de almindelige Gloser for, hvad der kan udfylde et Aarsmøde, men vi véd, at de var Livsværdier, han og hans Hustru selv øste af og ønskede skulde blive stadige Livskilder for saavel dem, der gled fra Ungdom over i Manddom, som for dem, der som unge kom aabne og modtagelige til Skolen, eller hvor de andet Steds i Livet tyede hen for at faa Sindet beriget.

Der var to Ting, der karakteriserede Antvorskov Højskoles Elevforenings første Formand: hans *Rankhed* og hans *Hjertelighed*.

Naar han kom midt i Kammeratflokkens nede fra Haven, højere end de unge Buskadser den Gang, altid med en Blomst i Knaphullet som den Naturelsker han var, naar han stod i Foredragssalen roligt ledende Generalforsamlingen — eller siden hen, naar han førte et velgennemtrænet Karlehold op til Gymnastikstævner, overalt var det hans Rankhed, der prægede baade ham selv og Omgivelserne.

Og hans Hjertelighed! At sidde med ham og Sigrid i Vennekreds! Hans Ord var stilfærdige, hans Smil saa lyse, varme af Hjertevarme. — Eller ved et Kig i Stuerne paa hans Gaard — Billederne paa Væggen, Bøgerne i Reolerne — det altsammen bar Vidne om, at bag Tilværelsens forvirrede Væv og midt i al Døgnets Larm og Tidernes svigtende Lykke havde han forankret sit eget, sin Hustrus, sine Børns, sine Kæres Ve og Vel inde, hvor Menneskehjertet er i barnlig Hengivenhed i vor himmelske Faders Haand.

Maatte Mindet om Rankheden og Hjerteligheden hos Elevforeningens første Formand lyse til sene Tider!

— — Tæt stod Hvedehobene paa den høstede Mark for P. Ravnhøjs Gaard, og tæt stod Venneskaren om hans Grav paa Lyderslev Kirkegaard 13. August i Aar.

Vi følte alle den store Høsts Stemning over os. Og vi følte med Sigrid og deres to

dejlige Børn — deres Fars ranke Ryg var bøjet og varme Hjerte bleven koldt, stadig undergravet af den snigende Sygdom.

Men det skal siges til dig og dine, Sigrid, fra alle dine gamle Antvorskovkendinge og de mange, mange andre viden om: Vi bevarer Mindet om ham i Ærbødighed, og vi haaber saa rig en Opfyldelse af den gamle fromme Salmes Ord, der klang ved hans Baare:

Befal du dine Veje og al din Hjertesorg
til hans trofaste Pleje, som bor i Himlens Borg!
Han som kan Stormen binde og lede Bølgen blaa,
han kan og Vejen finde, hvorpaa din Fod kan gaa.

Enderslev Præstegaard pr. Haarlev, 4. Decbr. 1938.

H. P. HANSEN-LAVIND.

Møder.

Søndag d. 18. December Kl. 19,30: **Julemøde.** Slotspræst O. Geismar taler.

Søndag d. 22. Januar Kl. 16: **Vinterelevmøde.** Foredrag af Thorvald Laursen. (Medbragt Aftensmad). Kl. 19,30: **Aabent Hus.** Fælleslæsning.

Søndag d. 12. Februar Kl. 19,30: **Aabent Hus.**

Søndag d. 12. Marts Kl. 19,30: **Aabent Hus.**

Søndag d. 7. Maj Kl. 16: **Aabningsmøde.**

Søndag d. 2. Juli: **Elevmøde.**

Søndag d. 10. September Kl. 14,30: **Elevmøde i Ribe** paa „Munkehotellet“.

Søndag d. 20., Mandag d. 21. og Tirsdag d. 22. September: **Efteraarsmøde.**

Søndag d. 8. Oktober Kl. 15: **Elevmøde i Aalborg** i Odd Fellow.

Søndag d. 5. November Kl. 16,30: **Aabningsmøde.**

Elevforeningens Virksomhed.

Elevmødet 3. Juli blev en stor Dag, som vi alle med Glæde og Tak tænker tilbage paa. Traditionen tro holdt Elevforeningen Generalforsamling ved Eftermiddagskaffen. Vagn Hansen, Sædder, var Dirigent.

Formanden oplyste i Beretningen, at Medlemstallet er 1647. Der er ydet 1210 Kr. til 22 Elever. Det store Telt har været udlejet flere Gange, hvilket hjælper paa Regnskabet, som findes andet Steds. I Tilslutning til Beretningen rettedes en Opfordring til Medlemmerne om fortsat at staa sammen og støtte Elevforeningen ved deres Medlemskab og iøvrigt styrke Skolen hver paa sin Vis.

Til Bestyrelsen genvalgte Peter Hell, Als, og Arne Hansen, Rislev. Nyvalgt blev Frk. Grethe Korsbæk, Skelskør, i Stedet for Frk. Erna Henriksen, Hemmeshøj, der i en Aarrække har været en trofast Medarbejder.

Foreningens Kasserer, Frk. Marie Henriksen, Dalmose, ønskede nu, at denne Post skulde flyttes til Skolen, og Lærer Keld Mølbak har overtaget Kassen. Til den afgaaende Kasserer blev sagt Tak for dygtigt Finansstyre.

Ved Forstander Nørgaards 60 Aarsdag bragte Elevf. sin Hilsen og Lykønskning. (En Krystalskaal.)

Til Forstander Nissen og Fru Nissen og Skolens øvrige Medarbejdere retter vi vor bedste Tak for Venlighed og for den gode og dygtige Maade, Højskolegerningen røgtes paa.

Det opfordrer alle gl. Elever til Sammenhold og Trofasthed mod vor Skole. Tak for Medlemskabet. Venlig Hilsen.

Bestyrelsen.

Arne Hansen.

Regnskab for Roskov Højskoles Elevforening

for Aaret fra 1. Juni 1937 til 31. Maj 1938.

	Kr.	Øre
I n d t æ g t.		
Kassebeholdning	2067	05
Kontingent for 10 Medlemmer (1936—37)	20	00
Kontingent for 1637 Medlemmer (1937—38)	3274	00
Portogodtgørelse for 206 Medlemmer	72	10
Udleje af Telt	500	00
Renter: Sparekasse og Bank	49,16	
Renter: Giro-Konto	0,75	
	49	91
	5983	06
U d g i f t.		
Elevunderstøttelse Sommeren 37	360,00	
Elevunderstøttelse Vinteren 37—38	850,00	
	1210	00
Aarskriftet	1537	52
Konvolutter, Udsendelse og Indkassering	105	35
Porto	416	35
Afdrag, Reparation og Forsikring af Telt	919	94
Bidrag til Det unge Grænseværn	25	00
Indkøb af Elevmærker	25	00
Gaver o. l.	46	00
Løn til Kasserer	150	00
Forskelligt	10	50
	4445	66
Kassebeholdning	1537	40
	5983	06

Dalmose, d. 31. Maj 1938.

Marie Henriksen.

Regnskabet gennemgaaet og fundet rigtigt.

Poul Lindersgaard.
Lund, Rødvig Stevns.

Axel Christiansen (Sasserup).
„Bakkehus“, Grønnegade, Hørsholm.

Elevforeningens Virksomhed.

Elevmødet 3. Juli blev en stor Dag, som vi alle med Glæde og Tak tænker tilbage paa. Traditionen tro holdt Elevforeningen Generalforsamling ved Eftermiddagskaffen. Vagn Hansen, Sædder, var Dirigent.

Formanden oplyste i Beretningen, at Medlemstallet er 1647. Der er ydet 1210 Kr. til 22 Elever. Det store Telt har været udlejet flere Gange, hvilket hjælper paa Regnskabet, som findes andet Steds. I Tilslutning til Beretningen rettedes en Opfordring til Medlemmerne om fortsat at staa sammen og støtte Elevforeningen ved deres Medlemsskab og iøvrigt styrke Skolen hver paa sin Vis.

Til Bestyrelsen genvalgtes Peter Hell, Als, og Arne Hansen, Rislev. Nyvalgt blev Frk. Grethe Korsbæk, Skelskør, i Stedet for Frk. Erna Henriksen, Hemmeshøj, der i en Aarrække har været en trofast Medarbejder.

Foreningens Kasserer, Frk. Marie Henriksen, Dalmose, ønskede nu, at denne Post skulde flyttes til Skolen, og Lærer Keld Mølbak har overtaget Kassen. Til den afgaaende Kasserer blev sagt Tak for dygtigt Finansstyre.

Ved Forstander Nørgaards 60 Aarsdag bragte Elevf. sin Hilsen og Lykønskning. (En Krystalskaal.)

Til Forstander Nissen og Fru Nissen og Skolens øvrige Medarbejdere retter vi vor bedste Tak for Venlighed og for den gode og dygtige Maade, Højskolegerningen røgtes paa.

Det opfordrer alle gl. Elever til Sammenhold og Trofasthed mod vor Skole. Tak for Medlemsskabet. Venlig Hilsen.

Bestyrelsen.

Arne Hansen.

Regnskab for Antvorskov Højskoles Elevforening for Aaret fra 1. Juni 1937 til 31. Maj 1938.

	Kr.	Øre
I n d t æ g t.		
Kassebeholdning	2067	05
Kontingent for 10 Medlemmer (1936—37)	20	00
Kontingent for 1637 Medlemmer (1937—38)	3274	00
Portogodtgørelse for 206 Medlemmer	72	10
Udleje af Telt	500	00
Renter: Sparekasse og Bank	49,16	
Renter: Giro-Konto	0,75	
	49	91
	5983	06
U d g i f t.		
Elevunderstøttelse Sommeren 37	360,00	
Elevunderstøttelse Vinteren 37—38	850,00	
	1210	00
Aarsskriftet	1537	52
Konvolutter, Udsendelse og Indkassering	105	35
Porto	416	35
Afdrag, Reparation og Forsikring af Telt	919	94
Bidrag til Det unge Grænseværn	25	00
Indkøb af Elevmærker	25	00
Gaver o. l.	46	00
Løn til Kasserer	150	00
Forskelligt	10	50
	4445	66
Kassebeholdning	1537	40
	5983	06

Dalmose, d. 31. Maj 1938.

Marie Henriksen.

Regnskabet gennemgaaet og fundet rigtigt.

Poul Lindersgaard.
Lund, Rødvig Stevns.

Axel Christiansen (Sasserup).
„Bakkehus“, Grønnegade, Hørsholm.